

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Školní zkušenosti jihočeských Punkerů v 80. a 90. letech 20. století

Vypracovala: Barbora Kopecká

Vedoucí práce: doc. PhDr. Stanislav Holubec, Ph.D. et Ph.D.

České Budějovice 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum: 8. 7. 2021

Barbora Kopecká

Podpis studenta:

Poděkování

Děkuji vedoucímu své bakalářské práce doc. PhDr. Stanislavu Holubcovi Ph.D. et Ph.D. za metodické vedení, cenné rady, čas a nekonečnou trpělivost, které mi věnoval. Další velké díky patří všem respondentům, kteří byli ochotní se mi věnovat a odpověděli na všechny mé, mnohdy nepříjemné, otázky. Speciální poděkování si zaslouží Klára Milotová a Martin Pekař, bez jejichž iniciativy bych mnoho respondentů ani nesehnala a kteří mě přivedli na mnoho zajímavých myšlenek. V neposlední řadě děkuji také své rodině a partnerovi za veškerou morální a hmotnou podporu, bez kterých by tato práce ani nemohla vzniknout.

Anotace

Bakalářská práce se bude zabývat členy jihočeské punkové subkultury generace narozené v letech 1970-1980 a jejich zkušenostmi se školským systémem v 80. a 90. letech. Zaměřena bude zejména na vnímání školy, spolužáků, učitelů a studijní výsledky respondentů, resp. jejich vzdělanostní dráhy zejména v kontextu společenských změn roku 1989. V teoretické části bude vysvětlen pojem punk a základní informace o něm. Empirická část bude realizována pomocí kvalitativního výzkumu ve formě strukturovaných rozhovorů, které budou následně interpretovány. Cílem práce bude také objasnit motivy připojení se k subkultuře a její následný vliv na školní docházku a studium člověka. Základní diskutovanou otázkou bude, zda punk znamenal rozchod se školním systémem, nebo zda byl subkulturou, jejíž členové absolvovali běžné studijní dráhy. Dále nás bude zajímat, jak vypadalo vzdělávání a kariérní dráhy těchto lidí po odchodu z punkové subkultury.

Klíčová slova: kultura, punk, rozhovor, subkultura, zkušenosti

Abstract

The bachelor thesis will focus on the members of the south bohemian punk subculture, who were born between 1970-1980 and their experience with education system between 1980-1990. The main focus of examination will be the perception of the school, school-mates, teachers and results of the examined people, especially their journey through educational system in relation with the social issues of 1989. The theoretical part defines the word punk and provides some basic information about it. The practical part contains of qualitative research in form of structured interviews which will be later interpreted. Another aim of the thesis is to provide an explanation about the motifs of joining the punk subculture and it's influence on the school attendance and studies in general. The main question of discussion will be the role of punk subculture, which could have either negatively influenced the respondents' studies or had zero impact. The next concern will be the image of educational system and studies of the interviewed individuals after leaving the punk subculture.

Key words: culture, experience, interview, punk, subculture

Anotace (změněná)

Tato bakalářská práce se zabývá životy českobudějovických punkerů a křesťanů narozených v 90. letech minulého století. Bude hledat souvislosti mezi jejich průběhem a příslušností k punkové subkultuře, respektive církvi. Bude též mapovat rodinné zázemí respondentů a zjišťovat, jestli, případně jak, ovlivnily jejich příklon k subkultuře. Práce se bude také zabývat jejich představami o vlastní budoucnosti, např. zda se punkeři skutečně řídí heslem „No future!“ nebo křesťané „Kinder, Küche, Kirche“, tedy zda punkeři svou budoucnost příliš neřeší a křesťané směřují k tradiční rodině. Posledním bodem výzkumu budou jejich názory na společenské dění. Hlavním cílem bude zjistit, jestli příslušníci jedné komunity mají podobné životy a názory a nakolik se od sebe zkušenosti křesťanů a punkerů této generace liší.

V teoretické části budou blíže představeny subkultury punkerů a křesťanů. V krátkosti bude také představena zvolená výzkumná metoda. Praktická část práce bude realizována pomocí kvalitativního výzkumu v podobě strukturovaných rozhovorů s jednotlivými respondenty, jež budou následně interpretovány.

Klíčová slova: křesťané, kultura, mládež, punk, rozhovor, subkultura, životní cesta

Abstract (changed)

This bachelor thesis deals with lives of punks and Christians from České Budějovice district who were born in the 1990's. The thesis will be searching for connection between the development of respondents and their membership either to the punk subculture or to the church. It will examine the family environment of respondents and its possible influence on their tendency to belong to the subculture. The thesis will also be dealing with their vision of their own future, for example if punks follow the motto: „No future!“ and Christians „Kinder, Küche, Kirche“. In other words, whether punks are careless about their future and whether Christians head towards the traditional family. The last point of the research will focus on respondents' opinions on various social events. The main goal of the thesis will be to find out if members of one community have similar opinions and way of life and how much the experiences of Christians and punks of this generation differ from each other.

The theoretical part focuses on the description of subcultures of punks and Christians. Furthermore, the research method will be briefly introduced. Practical part will be realised by qualitative research in the form of structured interview and the answers will be further interpreted.

Key Words: Christians, culture, interview, subculture, life journey, punk, youth

Vysvětlení

V průběhu psaní práce s názvem Školní zkušenosti jihočeských punkerů v 80. a 90. letech 20. století jsem se setkala s problémem nedostatku vhodných respondentů, kteří by byli ochotní se mnou spolupracovat. Byla jsem proto nucena od tohoto tématu upustit. Vzhledem k tomu, že jsem v době tohoto zjištění měla již napsaných několik kapitol o subkultuře a punku, rozhodla jsem pokračovat ve svém zájmu o tuto subkulturu. Zaměřila jsem se však na její mladší členy, na které snáze seženu kontakt a je pravděpodobné, že budou ochotnější mi poskytnout rozhovor.

Jelikož tito mladí lidé nikdy nezažili žádný společensky významný milník, jako je třeba právě Sametová revoluce, který by jejich zkušenosti učinil zajímavější a přínosnější, rozhodla jsem se porovnat jejich životy se stejně starými křesťany. Tyto skupiny lidí totiž působí dojem, že nemají nic společného, zajímalo mě tedy, zda je to pravda nebo se jedná o mylný dojem. Svou novou práci jsem nazvala Komparace životních cest českobudějovických punkerů a křesťanů narozených v 90. letech 20. století, a i k ní jsem sepsala anotaci.

Komparace životních cest českobudějovických punkerů a křesťanů narozených v 90. letech 20. století

Obsah

Úvod.....	13
1 Předmět výzkumu.....	14
2 Kultura.....	14
2.1 Subkultura.....	15
3 Punk.....	16
3.1 Styl.....	18
3.2 Historie.....	19
3.3 Punk u nás.....	21
4 Křesťané.....	22
4.1 Věřící v České republice.....	22
4.2 Mladí křesťané.....	24
5 Místa setkávání.....	26
5.1 České Budějovice.....	26
5.2 Česká republika.....	27
5.3 Evropa.....	28
6 Výzkum.....	28
6.1 Výzkumná metoda.....	28
6.2 Zkoumaný vzorek.....	29
6.3 Výzkumné otázky a odpovědi respondentů na ně.....	31
6.3.1 Jaké bylo a je tvé rodinné zázemí? Z jaké rodiny pocházíš?.....	31
6.3.2 Co nebo kdo tě přivedl k punku/víře? Kdy to bylo?.....	32
6.3.3 Jak na rozhodnutí stát se členem punkové subkultury/církve reagovalo tvoje okolí (rodina, přátelé, učitelé, zaměstnavatel atd.)?.....	32
6.3.4 Myslíš, že tvoje členství v subkultuře/církvi mělo vliv na tvé studijní výsledky?.....	34
6.3.5 Měla škola vliv na tvůj vztah k punku/víře?.....	34

6.3.6	Co si rád oblékáš? Jak své oblečení sháníš (obchody, home made, secondhandy)? Nosíš nějaký výrazný účes?	35
6.3.7	Byl jsi/jsi členem nějaké party (v souvislosti s punkem/křesťanstvím)? Jak funguje? Kdo je jejím členem? Jak trávíte čas? Co se ti na ní (ne)líbí? Rozrůstá se nebo naopak lidé odcházejí, případně proč?	36
6.3.8	Máš nějaké místo, kde se scházíš se stejně smýšlejícími lidmi/přáteli?.....	38
6.3.9	Myslíš, že budeš punkerem/křesťanem do konce života?.....	38
6.3.10	Jaké je tvoje nejvyšší dosažené vzdělání a co myslíš, že je jeho příčinou? Proč sis zvolil právě tento obor? Plánuješ nějaké další studium?	39
6.3.11	Kde pracuješ/plánuješ pracovat? Pokud někde pracuješ, chceš v této práci zůstat natrvalo?.....	40
6.3.12	Jaký je tvůj vztah k alkoholu a jiným drogám?.....	41
6.3.13	Jaký je tvůj názor na předmanželský sex a promiskuitu? Jak vnímáš nevěru?.....	42
6.3.14	Co si myslíš o homosexuálech? Je v punkové/křesťanské komunitě nějaký homosexuál, kterého znáš?	44
6.3.15	Máš přátele i mezi členy jiných subkultur/církví? Jací ti připadají? Jak vycházíš s členy jiných subkultur/církví, pokud nejste přátelé?.....	45
6.3.16	Jaký je tvůj vztah ke křesťanství/punku?	45
6.3.17	Vyznáváš ty sám nějakou víru?/Posloucháš nějaký hudební styl?..	46
6.3.18	Zajímáš se o světové dění, zajímá tě politika? Máš nějaké politické zaměření?.....	47
6.3.19	Jaký máš vztah ke straight edge (odmítání jakýchkoliv drog a promiskuitního sexu, ortodoxní jedinci třeba i kávu a čaj), vegetariánství, veganství...? Máš nějaký životní styl?.....	47
6.3.20	Máš nějaké velké životní plány? Např. kariéra, cestování, rodina... Jak si svou budoucnost představuješ?	48
	Závěr	51
	Použitá literatura.....	54

Internetové zdroje	55
Seznam příloh	57

Úvod

Jak už název této bakalářské práce předznamenává, zabývá se životními osudy mladých punkerů a křesťanů. Kromě mapování jejich dosavadního života se také ptá na plány do budoucna a jejich postoje k dnešní společnosti. Kromě mapování jejich dosavadního života se také ptám na plány do budoucna a jejich postoje k dnešní společnosti. Práce se bude zabývat problematikou rodinného zázemí respondentů a zjišťovat nakolik se rodinná zázemí punkerů a křesťanů odlišují, tedy zda naplňují stereotypní představy, že punkeři pocházejí z rozvrácených rodin a křesťané z rodin harmonických a početných. Další otázkou je, jak si respondenti představují svou budoucnost. Zda se punkeři stále řídí heslem: „No future!“ (v překladu „Žádná budoucnost!“) a křesťané německým „Kinder, Küche, Kirche“ (v překladu „Děti, kuchyň, kostel“), což mělo předznamenávat roli ženy ve společnosti.

Cílem práce je zmapovat dosavadní životy, rodinné zázemí a plány do budoucnosti punkerů a křesťanů z Českobudějovicka, kteří se narodili v 90. letech minulého století. Dále také zjistit, zda jejich příslušnost k subkultuře/církvi měla vliv na jejich životní rozhodnutí (např. výběr školy, zaměstnání, založení rodiny), nebo to bylo naopak. Dále se pokusí zjistit, do jaké míry sdílí členové jedné komunity své názory a hodnoty, a jak moc se liší od komunity druhé, případně zjistit, zda se vůbec nějak výrazně liší, protože se přece jen stále jedná o jednu generaci.

Data pro tento kvalitativní výzkum budou získávána pomocí strukturovaných rozhovorů s předem připraveným souborem otázek. Samotná analýza bude probíhat důkladným pročítáním prepisů rozhovorů a hledáním podobností/odlišností mezi odpověďmi respondentů ze skupiny křesťanů/punkerů.

V první části práce budou vysvětleny pojmy kultura a subkultura. Blíže bude představena subkultura punkerů včetně její stručné historie. Další část práce mapuje komunitu křesťanů v Evropě a České republice a odkazuje se na již proběhlé výzkumy.

V současné době existuje poměrně mnoho publikací, jež se zabývají punkovou subkulturou, a ještě daleko více těch zaměřených na křesťany. Drtivá většina z nich je však čistě teoretická, jejich pozornost se tudíž moc nesoustředí na to, jak subkulturu/církve vnímají a prožívají samotní členové těchto komunit. Doposud jsem také nenarazila na jedinou publikaci, která by se zabývala oběma jevy současně ani v té teoretické rovině.

1 Předmět výzkumu

Předmět tohoto výzkumu je poněkud obsáhlejší. Výzkum se podrobněji zabývá životy mladých lidí z okresu České Budějovice, kteří mají nějakou vazbu přímo k okresnímu městu (např. zde přímo bydlí nebo studují/pracují) a řadí k punkerům nebo křesťanům. Rekapituluje jejich dosavadní život a snaží se zjistit, jak fungovaly a fungují rodinné vztahy jednotlivých respondentů. Podstatné je také zjistit kdy a z jakého důvodu se k subkultuře/církvi přidali. Zabývá se též tím, jak jejich příslušnost k subkultuře/církvi ovlivnila jejich životy (např. mezilidské vztahy) a naopak (rodiče mohli vést respondenta k víře od dětství). Výzkum dále zjišťuje, jaké názory tyto jedinci zastávají, a jak plánují (případně do jaké míry) svou budoucnost.

2 Kultura

Slovo kultura má svůj původ v latině. Přeložit se dá jako vzdělávat, pěstovat či pečovat. Jejich definic ale existuje více a někdy si dokonce vzájemně protiřečí (Smolík, 2010, s. 26–27). Časem se ale vytvořily dvě základní varianty definic (Hebdige, 2012, s. 29–30). „První představovala kulturu jako to nejlepší, co bylo ve světě vymyšleno a řečeno. Druhý termín „kultura“ odkazoval na zvláštní způsob života, který vyjadřoval určité významy a hodnoty nejen prostřednictvím umění a učení, ale i institucemi a běžným chováním. Analýza kultury v tomto významu představuje objasnění významů a hodnot implicitně a explicitně obsažených v konkrétním způsobu života, v konkrétní kultuře“ (Williams, 1965 in Hebdige, 2012, s. 30). V kostce to znamená, že kultura byla brána buď jako standard estetické výjimečnosti, nebo jako způsob života (Hebdige, 2012, s. 31–32).

„Kulturu lze vnímat jako označení pro všechny sdílené normy, způsoby chování, schopnosti, hodnoty, rituály, tradice, znalosti a dovednosti, s nimiž se člověk nerodí, ale které přebírá v procesu socializace“ (Sopóci, Búzík, 2009 cit. dle Smolíka, 2010, s. 27). A stejně jako se vyvíjí lidstvo, vyvíjí se spolu s ním i kultura. Je dynamická (Urban, 2008, s. 98). Dá se říct, že kultura má socializační funkci. Odlišuje lidstvo od zvířectva a zároveň i různé mezilidské společnosti od sebe. Z toho vyplývá, že každá společnost má svou vlastní kulturu (tedy jistě vzorce chování, které jsou pro ni typické) (Smolík, 2010, s. 27). Mezi její další funkce můžeme zařadit možnost seberealizace člověka. Dále lidem umožňuje se zabavit a relaxovat (Urban, 2008, s. 97). „Podstatné tedy je, že kultura má tyto vlastnosti: je naučená, sdílená, symbolická, integrovaná, racionální, dynamická a adaptivní“ (Lawless, 1966 cit. dle Smolíka, 2010, s. 28).

„Kultura je tvořena několika specifickými segmenty. Patří k nim jazyk, filozofie, náboženství, morální potřeby, právo, technika a technologie, umění, věda, znalosti, zvyky (obyčejje) a ve stále větší míře i sport, móda a spotřební vzorce chování“ (Smolík, 2010, s. 29).

Urban (2008) uvádí dvě možnosti dělení kultury. Na základě početnosti publika rozeznáváme kulturu masovou, středního dosahu a speciálních zájmů. Další rozdělení se odvíjí od její kvality. Lowbrow je kultura kýčovitá, prvoplánová apod., jejím hlavním cílem je pobavit, ideálně davy. Middlebrow se snaží zaujmout široké spektrum. Má sice jistou kvalitu, ale snaží se neklást vysoké nároky (časové, intelektuální...) na svoje konzumenty. Poslední, highbrow, je naopak náročná ale o to kvalitnější (Urban, 2008, s. 100).

2.1 Subkultura

Pokud v rámci jedné kultury existuje skupina s nějakým odlišným prvkem nebo prvky, nazývá se subkultura. Různé subkultury proto lze považovat za dílčí varianty většího celku – kultury (Smolík, 2010, s. 30–31). „Míra rozdílnosti subkultury od celé kultury, již je součástí, je jednak pohyblivá, jednak se může minimálně odlišovat nebo může být zcela v opozici proti celé kultuře (tzv. kontrakultura/kontrakultury)“ (Smolík, 2010, s. 30). Přestože, stejně jako u kultury, existuje mnoho definic subkultury, můžeme je rozdělit na dva základní typy – definice substanční a funkcionální. Substanční definice popisují podstatu subkultury, zatímco ty funkcionální vypovídají o jejích funkcích. Někteří autoři však pojem subkultura odmítají. Dělalí tak zejména kvůli předponě „sub“, která naznačuje její nižší postavení vůči kultuře. Někteří proto upřednostňují termín okrajová kultura. I když se subkultura některými vzorci chování odlišuje od mainstreamové společnosti, stále se podílí na jejím fungování. Subkultury jsou obvykle tvořeny lidmi se stejnými problémy a pohledem na svět. Subkultura je také často považována za druh deviance, ať už názorem většiny nebo skutečně nastavenými zákony v dané oblasti. Z toho mohou pramenit konflikty mezi majoritou a touto „nepřízpůsobivou“ minoritou (Smolík, 2010, s. 30–33).

Gruber (1997) uvádí několik rozličných funkcí subkultur mládeže. Poskytují útočiště pro jedince, kteří mají problém se začlenit do majoritní kultury. Lze v nich zkoušet nové vzorce chování, „existence subkultur je zároveň symptomem takovýchto vzorců“. „Umožňují komunikaci potřebnou pro výkon té které zájmové činnosti.“ Jejich výskyt také naznačuje, do jaké míry je daná společnost demokratická a svobodná. Bohužel

ale některé subkultury mohou být i příčinou sociálních problémů, jako jsou třeba kriminalita, rasové bouře a další (Gruber, 1997 cit. dle Smolíka, 2010, s. 57).

Subkultury lze dělit na základě různých faktorů, jako jsou třeba věk, náboženství, původ, zájmy, povolání a další. „*Subkultura se vždy utváří kolem určité klíčové oblasti života té které části populace*“ (Urban, 2008, s. 107). „*Viděli jsme, jak se zkušenost zakódovaná v subkulturách proměňuje v závislosti na různém prostředí (práce, domov, škola atd.). Všechna tato prostředí přinášejí svou vlastní jedinečnou strukturu, vlastní pravidla a významy, hodnotovou hierarchii*“ (Hebdige, 2012, s. 132).

„*Subkultury charakterizuje styl (specifický slang, tanec, hudba, oblečení, jídlo, změny těla apod.), kterému členové subkultury přiřkládají specifický význam a který zároveň pomáhá definovat hranice vůči jiným subkulturám a uskupením vně subkultury*“ (Oravcová a Kolářová, 2011, s. 16). „*Styl se skládá z následujících prvků:*

image – vzhled, tj. oblečení, účes, různé doplňky, tetování;

vystupování – tvořené výrazem tváře, stylem chůze a postojem těla;

argot – speciální slovní zásoba a způsob, jakým je pronášena“ (Brake, 1990; Thornton, 1997a cit. dle Smolíka, 2010, s. 36).

Styl funguje jako odlišující prvek od většinové společnosti i dalších subkultur. (Smolík, 2010, s. 36). Podle Irwina (1970) je subkultura kromě životního stylu také systémem hodnot a sociální svět určité skupiny. Jedná se o soubor vzorů platných v malé sociální skupině (Irwin, 1970 cit. dle Smolíka, 2010, s. 72).

Seskupení lidí, kteří se navzájem mohou i nemusí znát, mají stejný životní styl a obdobný pohled na trávení volného času, se nazývá scéna. Je to forma městského společenského stylu typická pro moderní dobu (Smolík, 2010, s. 37).

3 Punk

Termín punk, jenž se dnes běžně užívá ve spojitosti s příslušníky punkové subkultury či fanoušky tohoto hudebního stylu, měl a má i další významy. Je to slangový výraz pro veteš, krámy, mladíky s nežádoucím a mnohdy i kriminálním jednáním, v americkém slangu dokonce pro členy gangů a mnoho dalšího (Vaněk, 2002, s. 175; Smolík, 2010, s. 170).

„*Punk se v době svých počátků na přelomu 70. a 80. let vyznačoval všemi atributy, které jsou s hudebními subkulturami mládeže obvykle spojovány. Byl „divokým“ hudebním žánrem, životním i módním stylem, provokací konvenční společnosti. Hnutím, které bylo trnem v oku vládnoucímu establishmentu, protestem a generačním konfliktem. Jako*

jiné subkultury představoval rovněž podmnnožinu jiné, dominantní kultury, vůči které se vymezuje, či staví do opozice. Punk stojí na svébytných myšlenkách, názorech, hodnotách a ideálech a jeho část je i kontrakulturou. Jako jiné subkultury má své příznivce i odpůrce. Ač sám není ideologií, pro svou hodnotovou orientaci má i ideologické nepřátele. Pro spoustu lidí je punk něčím, co nikdy nepochopí“ (Oravcová a Kolářová, 2011, s. 83).

„Punk byl vždycky hudbou lidí, kteří se cítili ze společnosti vyřazení nebo do ní patřit nechtěli, byl a je to prostor, kde každý má možnost se vyjádřit, tvořit podle svého, bez ohledu na konvence a normy“ (Fuchs, 2002, s. 11 cit. dle Smolíka, 2010, s. 189). Punk se týká zejména městské dělnické a studentské mládeže, která touží po autenticitě a přirozenosti. V tom se shoduje se subkulturou skinheads (Smolík, 2010, s. 171).

„Punk odrážel a zvýrazňoval existující podmínky tak, jak je vnímal: jako situaci naprostého, dobrovolně přijatého exilu“ (Hebdige, 2012, s. 107). „Punkeři si přisvojili rétoriku krize“ (Hebdige, 2012, s. 136).

Punkeři se obvykle vyznačují touhou po svobodě. Kvůli tomu mají tendenci inklinovat k anarchismu¹. Z toho přirozeně vyplývá odpor k institucím (zejména policii, která svobodu omezuje snad nejvíc), kapitalismu, státu a dalším (Charvát, 2007, s. 130–131).

Přestože je punk ve své podstatě apolitický, můžeme zde najít anarchistické a levicové prvky – odmítání konzumního života, společenského řádu, nebo třeba kladný přístup k ochraně zvířat. Zmínit musíme také tzv. nazipunks. Sem se řadí malá skupina punkerů, jež sympatizuje s ultrapravicí (Smolík, 2010, s. 179).

Je nutné zmínit, že punková ideologie nikdy nebyla a není násilná. Případné násilné konflikty s většinovou společností a policií byly z větší části zapříčiněny pouhým nepochopením, s příslušností k subkultuře nijak nesouvisely (Svítek, 1991 cit. dle Smolíka, 2010, s. 180).

¹ „Termín anarchie pro anarchisty neznamena jako pro zbytek společnosti chaos, ale specifickou formu společenské sebeorganizace, spočívající na antiautoritářství, dobrovolné dohodě a kooperaci“ (Charvát, 2007, s. 112).

3.1 Styl

„Punkeři nosili oblečení, které bylo ekvivalentem nadávek, a nadávali, jako se oblékali – s vypočítaným účinkem připlétali sprostá slova a obscénnosti na obaly desek, do rozhovorů a písní o lásce“ (Hebdige, 2012, s. 172). První punkeři se snažili šokovat svým vzhledem a vybočovat z okolní konzervativnější společnosti (Smolík, 2010, s. 177–178). Punkový styl se ostatním jevil jako útočný a zastrašující. Na svědomí to měla trička popsaná vulgaritami a urážkami nebo třeba teroristické oblečení (Hebdige, 2012, s. 163). Mnohdy roztrhané oblečení doplňovaly různé „ozdoby“. Jednotlivé kusy oblečení byly doplněny o zipy navíc. Součástí této (anti)módy byly běžně používané věci, které ale neměly s oblečením příliš společného. Typickým příkladem jsou spínací špendlíky, ale zaznamenané byly i břitvy, tampony, kuličky na prádlo a mnoho dalšího. Spínací špendlíky nesloužily jen jako ozdoba oblečení ale i těla. Naplňovaly tak funkci jakýchsi piercingů či náušnic. Obvyklé byly také předměty spojované se sexem – řetězy, punčochy, jehlové podpatky atd. Make-up přestal být doménou pouze žen. Výrazné líčení doplňovaly křiklavě obarvené vlasy. Tupírování vlasů nahoru do ostnů nebo tzv. číra se stalo pro punk specifickým. (Hebdige, 2012, s. 163–170; Smolík, 2010, s. 177–178).

Všechny subkultury jsou svým stylem inspirací pro komerční výrobu průmyslových odvětví. Tyto prvky přejaté masovou módou částečně ztrácí svůj význam (Hebdige, 2012, s. 145–146). „*Punk se navíc velmi rychle komercializoval a stal se spíše trendem zlaté dospívající mládeže. Již v roce 1977 vznikly obchody s punkovou módou*“ (Smolík, 2010, s. 178). Malcolm McLaren si v Británii zřídil obchod Sex, kde prodával módu, kterou mladí nadšeně kopírovali (Formánek a Csölleová, 2018, s. 8–9).

I hudební neumětelé měli díky punku možnost se na pódiu vyjádřit k tomu, co je znepokojovalo (Formánek a Csölleová, 2018, s. 7). Pro punk byla typická svižná a jednoduchá hudba, což bylo způsobeno právě i nedostatečnými schopnostmi kapel. K hudbě odmyslitelně patří tanec. V případě punku se jedná o tzv. pogo. Dalo by se popsat jako skákání všemi směry, které mnohdy ani nekoresponduje s rytmem. Výjimkou nejsou ani srážky mezi jednotlivými posluchači, jež mohou vyústit v potyčku. Jistým zdokonalením poga byl robot. Ten ale nebyl tak častý a oproti pogu byl i o dost méně spontánní. Setkat se můžeme také s tzv. stagedivingem nebo crowdsurfingem. V prvním případě člověk skáče z pódia na připravené ruce davu, v tom druhém ho lidé vyzvednou sami (Smolík, 2010, s. 178; Hebdige, 2012, s. 163–170; Oravcová a Kolářová, 2011, s. 57).

3.2 Historie

Jednotliví autoři řadí vznik punkové subkultury do různých let a neshodnou se ani na zemi původu. Podle Charváta spadá vznik punku do Velké Británie v polovině 70. let 20. století. Cílem tohoto punku bylo šokovat místní konzervativní společnost a upozornit na sociální problémy. Využíval k tomu zejména anarchistické a nihilistické myšlenky. Krátce poté se vykristalizovaly dva diametrálně odlišné proudy punku – politický a nepolitický. Politický punk sympatizoval s levicí. Zanedbatelnou část punkerů tvořili tzv. nazi-punks (Charvát, 2002, s. 130). Stejně tak Hebdige připisuje prvenství Anglii. Punk se podle něj zrodil v Londýně v létě roku 1979. Uznává ale, že jakýsi protopunk lze vysledovat ještě o něco dříve v Americe. Sem řadí interprety jako Ramones, Iggy Pop, The Heartbreakers a další (Hebdige, 2012, s. 49–52). Eduard Svítivý ve své knize *Punk not dead* spojuje počátky punku ve Velké Británii hlavně s kapelou Sex Pistols, zejména pak s Johnnym Lydonem, přezdívaným Johnny Rotten (Svítivý, 2016, s. 4–7). „*Komárek (2007) historické kořeny punku spojuje s Charlesem Baudelairem, anarchistickými básníky, rozervanými romantiky, dekadenty, dadaisty, situacionisty atp. Z hlediska hudby uvažuje o Elvisovi a Chucku Berryem*“ (Smolík, 2010, s. 170). Pixová a Svítivý na rozdíl od Charváta a Hebdige zasazují punkové kořeny do Spojených států (Oravcová a Kolářová, 2011, s. 47–48; Svítivý, 2016, s. 19).

Smolík (2010) dělí punk z hlediska časové roviny na tři období. To první, protopunkové, spadá zhruba do let 1976–1977 ve Spojených státech a Velké Británii. Mezi typické interprety této doby patří Iggy Pop, The Heartbreakers, Blondie a později i Ramones, kteří se z výše uvedených proslavili snad nejvíce. Během krátké doby vydali pět alb (mezi lety 1976–1979). Podařilo se jim i několik vystoupení v Anglii, kde si získali ještě větší popularitu než ve své domovině. Tito hudebníci se shromažďovali v klubu CBGB a jemu podobných. O nějaké širší subkultuře se ale v téhle době ještě hovořit nedá (Svítek, 1991; Vaněk, 2002; Švamberk, 2006; Daly, Wice, 1999 cit. dle Smolíka, 2010, s. 171–172; Svítivý, 2016, s. 19–20). Někteří punkeři se kromě vlastní tvorby uchýlovali také k recitaci básní známých autorů (Rimbauda, Burroughse). Proslavila se tím zejména Patti Smith, která to nazývala „rocková poezie“. Burroughsem se inspiroval také David Bowie, jenž využíval jeho techniku skládání textů. Literaturou se ale inspirovali zejména starší umělci (Hebdige, 2012, s. 54–55).

Klasické punkové období se odehrávalo zejména v Anglii od roku 1977 do zhruba poloviny osmdesátých let. První jasně punkovou kapelou v Británii byli Sex Pistols.

Ti se ale na scéně objevili v době, kdy už v USA punkeři běžně koncertovali (Švamberk, 2006; Hebdige, 1979 cit. dle Smolíka, 2010, s. 171,173). Punkovým milníkem je koncert amerických Ramones v Londýně, který se konal 4. července 1976. Na této akci byli přítomni také budoucí zakladatelé kapel jako právě Sex Pistols nebo The Clash (Smolík, 2010, s. 173).

„Řada z mladých skupin hrála písně jednoduchým agresivním stylem, který zaujal protestně naladěnou a zmučenou mládež“ (Smolík, 2010, s. 174). Písně popisovaly pocity mládeže vůči aktuálním tématům. Texty byly obvykle kritického ražení. Častými motivy byly politika, nezaměstnanost, chaos apod. (Smolík, 2010, s. 176).

„Komunikace v punkové subkultuře byla udržována díky několika vzniklým zím² (v USA to byl Punk, v Anglii Sniffin' Glue, Ripped and Torn, Maximum Rock 'n' Roll či Punk Planet), z nichž se postupně staly profesionální hudební časopisy“ (Smolík, 2010, s. 177).

„Punk se během několika let rozšířil do dalších evropských zemí a s určitým zpožděním se projevil i v některých zemích komunistického bloku (Polsko, Československo, Jugoslávie, Německá demokratická republika)“ (Mareš, 2003 cit. dle Smolíka, 2010, s. 178).

Třetí etapa, postpunkové období, započala v roce 1985 a trvá, dá se říct, dodnes (Svítek, 1998 cit. dle Smolíka, 2010, s. 171). Punk už není pouze subkulturou ale také komerčním produktem (Smolík, 2010, s. 179). „Punk od té doby přetrvává jednak ve formě hudby pro mladé lidi, která je komerčně modifikovanou dědičkou původního punkového stylu (slavila úspěch v devadesátých letech díky neopunkovým skupinám jako Green Day či The Offspring), jednak jako subkultura protestní antikonvenční mládeže, která se vzhledem a stylem života distancuje od konzumní společnosti (pro udržení ideálů si pomáhá heslem „Punk's not dead“)“ (Smolík, 2010, s. 179).

Díky punku v tomto období vznikají i styly jako grunge a hardcore, které s sebou přinášejí vlastní hudbu, subkulturu a na ně navazující další scény (Smolík, 2010, s. 179). Hardcore vznikl díky ortodoxním, převážně americkým, punkerům, kteří se silně vymezovali proti komercializaci punku. Stoupenci tohoto životního stylu se proto řídí heslem

² Jedná se o časopisy vydávané v malých nákladech samotnými fanoušky, které obsahovaly různé recenze, rozhovory apod. Odtud je i název – fanzine = fan (fanoušek) + magazine (časopis), zkráceně zin. V dnešní době je do určité míry nahradily blogy (Smolík, 2010, s. 83-84).

D.I.Y.,³ a snaží se vyvarovat konzumnímu způsobu života. Jejich názory se projevují i v textech hardcorových písní, které se věnují i sociopolitickým tématům jako jsou lidská práva nebo globalizace. V hardcorové subkultuře teoreticky neexistuje hierarchie a všichni by se měli aktivně zapojovat do jejího fungování např. hraním v kapele, psaním fanzinů, organizací akcí a dalším (Smolík, 2010, s. 182–183).

3.3 Punk u nás

V roce 1977 se do Československa dostaly první informace o punku. Zdejší média punkery popisovala značně nelichotivě. Mělo se jednat o lidi bez budoucnosti s pochybným stylem oblékání i morálkou (Formánek a Csölleová, 2018, s. 5). Punk přišel do Československa spolu s novou vlnou (Vaněk, 2002, s. 175). Zpoždění, s jakým se punk dostal ze Západu do Československa, se pohybuje v rozmezí pouhých několika měsíců až dvou let (Oravcová a Kolářová, 2011, s. 56; Vaněk, 2002, s. 182). Obyvatelé žijící na hranicích s Rakouskem a západním Německem mohli sledovat přenosy punkových koncertů v televizi. S gramofonovými deskami, magnetofonovými kazetami a později i „cédéčky“ se obchodovalo zejména na černé burze (Vaněk, 2002, s. 182). Punk a nová vlna byly fenoménem velkých měst. Neosobnost panelových sídlišť v mládeži podporovala pocit odcizenosti od zbytku světa (Vaněk, 2002, s. 224).

Spolu s poslechem zahraničních punkových kapel u nás, někdy v roce 1978, se začaly punkové skupiny formovat i v Československu. Vznikly tak kapely jako Energie G, Zikkurat, Hlavy 2000 a další. Některé kapely (např. Extempore) pak pouze přehrávaly repertoár zahraničních skupin (Sex Pistols, The Clash...) (Smolík, 2010, s. 185). Více se punk začal rozšiřovat v polovině osmdesátých let, a to díky vzniku několika významných kapel (Visací zámek, HNF, Šanov 1 a dalších, z nichž některé působí na scéně dodnes) a také vytvoření širší členské základny.

Co se stylu týče, místní mladí punkeři se značně inspirovali v zahraničí, ale byli o poznání kreativnější (Smolík, 2010, s. 189). V Československu se k tupírování číra používala cukrová voda místo laku na vlasy, který byl pro zdejší punkery příliš drahý. Jako svršky se nosily obnošené kožené bundy a stará saka. Obojí bylo obvykle dozdobeno spínacími špendlíky, „plackami“ s tematickými motivy a nápisy. Opomenout nemůžeme ani vysoké boty. Dalším neodmyslitelným punkovým doplňkem jsou řetězy. Také se k nám z Velké Británie rozšířilo pogo, jakožto taneční styl (Vaněk, 2002, s. 181).

³ Z anglického „Do it yourself“, tedy udělej si sám. Projevuje se to např. výrobou a vylepšováním vlastního oblečení namísto jeho nákupu.

Texty československých kapel nové vlny vyjadřovaly názory a emoce mladé generace. Často byly plné sarkasmu, ironie, ale i humoru (Vaněk, 2002, s. 186–187). Od ostatních zdejších kapel se svými texty liší punková skupina SPS (Snížená pracovní schopnost), jejímiž hlavními tématy jsou politika, ekologie a všeobecně vážné věci⁴ (Svítivý, 2016, s. 159). Tyto kapely si získaly popularitu také svou podobností s posluchači. Obvykle se totiž jednalo o amatéry, jejichž hudba byla plná nedostatků a oni sami si uvědomovali, že je žádná zářná kariéra v hudebním průmyslu nečeká. Svou roli sehrály i odlišnost od pop-music schvalované režimem a generační protest (Vaněk, 2002, s. 186–187). Jako zkušebny sloužily garáže, kotelny a jiná tajná místa (Oravcová a Kolářová, 2011, s. 57).

Mládež vstupovala do Jazzové sekce,⁵ zakládaly se jakési fankluby kapel, v nichž bylo možné sdílet své názory, vyměňovat si desky a věnovat se dalším aktivitám spjatým s hudbou (Vaněk, 2002, s. 188). „*Uskutečnění prvního ročníku Rockfestu v roce 1986 přispělo i k jistému docenění významu tištěného a psaného slova. Na veřejnost se tak začaly dostávat fanziny a další samizdaty, objevovala se graffita, mezi mladými lidmi v daleko větší počtu kolovaly gramofonové desky, CD disky a videokazety z různých burz*“ (Vaněk, 2002, s. 230).

Nová vlna měla vliv mimo jiné i na politické smýšlení studentů v 80. letech. Jedním z hlavních důvodů byl negativní postoj vládnoucí strany vůči nové vlně. Českoslovenští punkeři se zpočátku o politiku příliš nezajímali. Jejich cílem bylo svobodné oblékání a trávení volného času. Striktní postoj státu je ale v podstatě k politizaci punku do-tlačil. Přívrženci punk rocku se koncem 80. let účastnili i demonstrací, jež s hudbou neso-uvisely (např. výročí osvobození Plzně americkou armádou). Svou roli sehráli i v posledních demonstracích listopadu 1989 (Vaněk, 2002, s. 188, 231–232, 234).

4 Křesťané

4.1 Věřící v České republice

Přestože se po perzekucích, kterým byli před Sametovou revolucí křesťané vystaveni, situace zdejších křesťanů zlepšila, žádné výrazné zlepšení pozice církve v české společnosti se nedostavilo. Částečně to bylo způsobeno majetkovými restitucemi, ale také

⁴ Toho se mimochodem drží i po revoluci a na české punkové scéně působí dodnes (Svítivý, 2016, s. 159).

⁵ Jazzová sekce Svazu hudebníků ČSR.

tím, že někteří lidé sympatizovali s církví jen proto, že to bylo znakem vzdoru vůči socialismu, a tudíž po roce 1989 s praktikováním víry přestali. Díky přispění církve k pádu totality byl sice zaznamenán vyšší počet lidí hlásících se k církvi, ale tento trend netrval nijak dlouho (Widl a Kaplánek, 2006, s. 140 a 143).

Není pochyb o tom, že Česká republika patří mezi nejvíce sekularizované země nejen v Evropě, ale celosvětově. Tento vysoký podíl nevěřících může být způsoben individualizací a detradicionalizací společnosti, které jdou často ruku v ruce. Detradicionalizace se v náboženství projevuje například v souvislosti s migrací. Jedinci upouští od svých náboženských zásad, jež jim byly vštěpovány od dětství, např. ve chvíli, kdy se přestěhují do jiného města za prací. Mohou si také tvořit svou vlastní podobu náboženství, jež je složena z různých náboženských prvků, které jsou ale vytrženy z kontextu jejich původní tradice (Lužný a Nešpor, 2008, s. 195–198).

Dle shrnutí průzkumu ISSP⁶ z roku 2008 od Dany Hamplové je v České republice více nábožensky založených žen než mužů (obdobný výsledek přinesla i víra v jiné nadpřirozené jevy jako např. věštění budoucnosti, účinnost amuletů apod.). Obecně tak lze říci, že české ženy mají k religiozitě bližší vztah. Ještě větší propast, co se týče religiozity, zeje napříč generacemi. Zatímco mezi občany starších 60 let je věřících kolem 20 %, u respondentů mezi 18-30 lety už je to pouze 4,4 %. Nejvíce věřících je mezi lidmi s maturitou, méně pak u lidí s vyšším vzděláním a nejméně u lidí s nižším vzděláním, než je maturita. Tyto výsledky jsou zhruba stejné u mužů i žen. Avšak tato souvislost mezi vzděláním a vírou může být do určité míry způsobena věkem věřících (Hamplová a Řeháková, 2009, s. 59–60, 69).

Děti vyrůstající s nábožensky založenými rodiči mají mnohem vyšší šance (dokonce více než 200x), že se s náboženstvím samy setkají. Z průzkumu ovšem vyplývá, že tyto šance jsou rozdílné u děvčat a chlapců, u dívek jsou vyšší. Tento výzkum byl však prováděn retrospektivně, tudíž je třeba brát jeho výsledky s rezervou, neboť respondenti mohou mít zkreslené vzpomínky (Hamplová a Řeháková, 2009, s. 78). Dle dlouhodobých studií ale dochází k největšímu nárůstu zájmu o náboženství u jedinců mezi 18–29 lety (Hamplová 2013 cit. dle Kaplánek, Muchové a Kočerové, 2019, s. 81).

Devadesát procent lidí, kteří nebyli v dětství vedeni k žádné víře, respektive nebyli členy církve, se k ní nehlásí ani v dospělosti. A také jen část ze zbývajících deseti

⁶International Social Survey Program.

procent plně konvertovala k nějaké církvi (Hamplová a Řeháková, 2009, s. 79). V katolické církvi se v posledních letech nechá pokřtít jen cca 1100 dospělých za rok (Pulkrábková a Chytil, 2020).

V České republice patří mezi nejrozšířenější Církev římskokatolická (více než milion věřících), Českobratrská církev evangelická a Církev československá husitská, které u nás mají dlouholetou tradici (Český statistický úřad, 2014).

4.2 Mladí křesťané

Na základě německého výzkumu došlo k rozdělení mladých věřících na pět typů. „Církevně křesťanský“ typ člověka se do velké míry ztotožňuje s církevním výkladem víry. Nevidí žádný rozkol mezi náboženstvím a kulturou. Kromě víry je pro ně též velmi důležitá společnost dalších věřících. „Křesťansky autonomní“ věřící mají obdobné postoje jako církevně křesťanský typ. Zásadní rozdíl je však v tom, že si obsah své víry utvářejí sami a nelpí na názorech společenství (Ziebertz, Kalbheim a Riegel, 2003 cit. dle Kaplánka, Muchové a Kočerové, 2019, s. 72–73). Pro věřící je nejdůležitější osobní modlitba k Bohu, tedy ta, kterou říkají sami v soukromí či v prázdném kostele. Společná modlitba s celou rodinou, zejména u mladých, vzbuzuje jisté rozpaky, protože člověk nemůže s Bohem mluvit natolik důvěrně (Mullier, 1995, s. 100). „Konvenčně křesťanský“ typ je ve své víře spíše nejistý. Nemá zcela vyhraněné názory a křesťanství pro jeho život není úplně zásadní. Všechny tyto typy se více či méně ztotožňují s institucionalizovanou podobou náboženství.

Institucionální podobu víry vnímá kriticky „autonomně náboženský“ typ, podle kterého by měl k víře dospět každý sám. Vidí jistý rozpor mezi náboženstvím a společností, křesťanské hodnoty nepovažuje za důležité. Ještě kritičtější je potom „nenáboženský“ typ. Ten uznává maximálně vlastní víru, náboženství pro něj nemá žádný význam, ale ani proti němu nikterak nebojuje. Na základě tohoto rozdělení je zřejmé, že kromě církevně křesťanského typu mladí upřednostňují jistou míru autonomie. Lze se domnívat, že obdobné rozdělení křesťanské společnosti existuje i v České republice (Ziebertz, Kalbheim a Riegel, 2003 cit. dle Kaplánka, Muchové a Kočerové, 2019, s. 73–74).

Výzkum Balíka a Čapka mezi účastníky (jedná se o mladé věřící do třiceti let, 93 % tvoří katolíci) Celostátního setkání mládeže⁷ v Olomouci v roce 2017 udává, že téměř 92 % těchto respondentů pochází z úplných, často poměrně početných, rodin

⁷ Více informací k tomuto setkání bude uvedeno v další kapitole.

a 88 % z rodin, kde se víra praktikuje (těch, kteří jsou ve víře vychováni, je ještě více). Sami autoři však přiznávají, že se jedná spíše o jakýsi elitní vzorek (Balík a Čapek, 2017, s. 5). Přestože mnoho dnešních mladých věřících pochází z křesťansky založených rodin, dochází i u nich k rozvodu rodičů, jenž pak má, často negativní, vliv na tyto jedince. Většina mladých, kteří vyrůstali v křesťansky založené rodině, nějakou zásadní krizi víry nezažila. Ti, co však ano, k tomu mohli mít hned několik důvodů. Mohlo se jednat o značný vliv přátel, rebelii vůči rodičům, či náboženství samotnému, ale také o pochybnosti způsobené vědeckým pokrokem, jenž může být v rozporu s učením (Mullier, 1995, s. 51–55, 86).

Přestože mají mladí věřící obdobné zájmy jako jejich nevěřící vrstevníci, liší se praktikování těchto zájmů na četnosti. Nejvýraznější rozdíl lze samozřejmě pozorovat u účasti na náboženském životě, který se u ateistů patrně blíží nule. Křesťané také tráví více času studiem, přípravami na školu, brigádami a různými uměleckými činnostmi. Ve volném čase třeba více čtou. Naopak oproti nevěřícím tráví méně času se svými partnery, méně praktikují sex, sledují televizi nebo navštěvují kavárny a diskotéky. Co se ale týče koníčků, nejsou rozdíly mezi věřícími a ateisty nijak markantní. (Balík a Čapek, 2017, s. 18–20).

V rámci praktikování víry je nejčastější modlitba, často formulovaná vlastními slovy, a to nejen před jídlem nebo před spaním, ale i během dne. Mnoho mladých věřících navštěvuje mše i několikrát týdně, méně často pak chodí na společná setkání mládeže a na výuku náboženství spíše ojedinele, mnozí dokonce vůbec. Stejně tak čtení Bible a hloubání nad ní je pro mladé křesťany spíše výjimečnou činností (Balík a Čapek, 2017, s. 28).

Co se týče sexuality, partnerských vztahů a genderových rolí ve společnosti, jsou mladí křesťané, na základě výzkumu Balíka a Čapka, poměrně dost konzervativní. Zásadně nesouhlasí s rozvodem v případě, že si manželé přestanou rozumět, s brzkým návratem matek do práce, praktikováním předmanželského sexu, umožněním umělého oplodnění homosexuálním/lesbickým pářím a dalším. Také spíše nesouhlasí s uzavíráním manželství nebo adoptí dětí těmito páry. Umělé oplodnění by nedovolili ani heterosexuálním pářím, které nejsou sezdané. U sezdaných jsou o něco tolerantnější. Mnozí si také myslí, že by spolu partneři neměli do svatby ani bydlet. Projevují se také rozdíly mezi muži a ženami. Ohledně sexuality a např. užívání antikoncepce mají muži umírněnější názory. Ženy jsou naopak otevřenější problematice homosexuálů (Balík a Čapek, 2017, s. 35–36).

Obdobně striktně nahlíží také na svůj život. Většina dotazovaných skutečně chce se sexem počkat až do manželství a místo používání antikoncepce se řídit spíše metodou plánovaného rodičovství. Téměř polovina je přesvědčena, že nepodstoupí umělé oplodnění v případě, že se jim nepodaří počít přirozenou cestou (Balík a Čapek, 2017, s. 41).

Poněkud odlišné výsledky ale přinesly výzkum z Francie a výzkum vedený Michalem Kaplánkem na území České republiky. Oba tyto výzkumy využívaly kvalitativní metodu (na rozdíl od Balíka a Čapka) a českého výzkumu se zúčastnili spíše starší respondenti – opět v porovnání s Čapkem a Balíkem. Přestože se oba výzkumy zabývaly věřícími do třiceti let, věkový průměr Čapkových a Balíkových respondentů byl kolem osmnácti let, medián byl ale sedmnáct let. Většina Kaplánkových respondentů pak byla starší dvaceti let. Sami autoři výzkumu CSM 2017 nazvali svůj vzorek elitním, lze se proto domnívat, že se jedná o věřící z ortodoxnějšího prostředí, a to silně ovlivňuje jejich názory.

Z výzkumu vedeného Michalem Kaplánkem vyplývá, že mladým věřícím nevyhovuje „zkostnatělost“ církve a přílišné lpění na dogmatech. Vadí jim direktivní způsob kázání, který jim někdy připadá až jako manipulace, a negativní přístup k věřícím, kteří striktně neplní křesťanské zásady. Kritika se týká i církevního vnímání sexuality (registrované partnerství, celibát) a etických otázek (umělé oplodnění) (Widl a Kaplánek, 2006, s. 162–163).

Stejně výhrady ke kázání mají i věřící ve Francii. Poměrně dost mladých lidí vynechává nedělní mši v kostele nebo na ni chodí neradi. Nelíbí se jim kázání, která jen pasivně přijímají, a to často ve společnosti mnoha starších lidí, takže se mohou cítit svým způsobem „vyřazení“. U některých je tato nechuť vyvolána i nátlakem ze strany rodiny, kdy je účast na mši považována za povinnost (Mullier, 1995, s. 103–112).

5 Místa setkávání

5.1 České Budějovice

Punková subkultura se hodně orientuje na hudbu, proto je zřejmé, že jako příležitost k setkání budou fungovat zejména punkové koncerty. V Českých Budějovicích se žádný čistě punkově zaměřený klub nenachází, přesto lze jmenovat dva, kde se různé akce tohoto typu pořádají/ly poměrně často. Jsou jimi Velbloud a Fabrika.

Přestože byl Velbloud multižánrový klub, měl mezi punkery mnoho hostů, což dokládají i svědectví některých respondentů níže. Punkové koncerty zde totiž nebyly

žádnou výjimkou. Kromě baru se zde nacházelo i pódium, na němž vystupovaly i zahraniční kapely, a back-stage zázemí. Klub se netajil ani tím, že dává prostor začínajícím umělcům, pro některé místní kapely tak byl pomyslným odrazovým můstkem (Velbloud music bar).⁸

Fabrika je taktéž multižánrová. Hudební akce pořádá relativně pravidelně uvnitř i venku (např. Punkfest každý podzim) a všechny lze dohledat na přehledném webu (MC Fabrika, 2021).

V Českých Budějovicích funguje VKH (Vysokoškolské katolické hnutí), které zprostředkovává různé alternativy trávení volného času v duchu křesťanství nejen pro vysokoškolské studenty. Mezi jeho aktivity patří např. pořádání přednášek a dalších akcí, charitativní činnost, dobrovolnictví apod. Členové vysokoškolského společenství se také pravidelně scházejí v kostele sv. Vojtěcha (VKH České Budějovice, 2021).

Své společenství mají i českobudějovičtí středoškoláci. Studentské středy jsou nejen pro věřící, ale i pro ty, kteří v otázkách víry tápou a rádi by se jí přiblížili. Jako místo pro setkávání slouží zejména Dominikánský klášter na Piaristickém náměstí (Studentské středy, 2021). Pravidelný program pro mladé věřící nabízí i Biskupské gymnázium J. N. Neumanna. Mše probíhají nejen v kapli Biskupského gymnázia (např. každou středeční velkou přestávkou), ale také v kostele sv. Rodiny (Biskupské gymnázium J. N. Neumanna, 2021). Evangelická mládež má možnost pravidelných setkávání kromě Českých Budějovic také v blízké Kaplici (Evangelická církev v Českých Budějovicích).

5.2 Česká republika

Asi největším českým festivalem, na který se sjíždí punkeři z celé země je Mighty Sounds. Ten se koná v Táboře, trvá tři dny, a zaměřuje se kromě punku a punkrocku i např. na hardcore, reggae apod. Od jiných českých festivalů se liší především tím, že většina interpretů pochází ze zahraničí. Na scéně je už od roku 2005 (Mighty Sounds).

Dalším punkovým festivalem je Pod Parou. I zde se kromě punku vyskytují další, vesměs podobné, žánry jako jsou ska, rock'n'roll, hardcore apod. Zahraničních kapel ale Pod Parou nevystupuje tolik jako na MightySounds (Pod Parou).

Ještě starší je Brněnečfest, který se koná od roku 2000 každý červen/červenec (v roce 2021 je kvůli covidu bohužel zrušen). Tento festival je zaměřený zejména na punk

⁸Dostupnost veškerých internetových zdrojů byla kontrolována k 29. 6. 2021, 13:28 CET.

a kapely hrající jiné žánry se zde objevují spíše výjimečně. V punkové subkultuře je poměrně proslulý, a tak se sem sjíždí i fanoušci ze sousedních zemí (Brněnecfest aneb punkovey klystýr).

Celostátní setkání mládeže se koná zhruba jednou za pět let a je českou alternativou Světových dnů mládeže, které pořádá jednou za tři roky katolická církev. Toto setkání s bohatým programem by mělo pomoci mladým lidem upevnit jejich vztah s Bohem. Příští setkání se bude konat v roce 2022 v Hradci Králové (Sekce pro mládež ČBK, 2020).

Evangelická církev pořádá Sjezdy mládeže, kterých se mohou zúčastnit nejen evangelíci. I na těchto setkání jsou součástí programu různé workshopy, přednášky, diskuze, kulturní akce a samozřejmě duchovní programy. Probírají se též témata, která jsou pro mládež momentálně aktuální (Sjezd mládeže 2021).

5.3 Evropa

V Evropě lze například navštívit Punk Rock Holiday festival, který se koná ve Slovinsku. Vystupují zde kapely pocházející převážně z Evropy. Desetileté výročí připadlo na rok 2020, kdy byl festival z důvodu covidu zrušen, respektive přesunut na další rok (Punk Rock Holiday, 2021). Trochu odlišný je anglický The Rebellion festival, protože je pořádán ve vnitřních prostorách. Jeho historie spadá do roku 1996 (Rebellion Festivals, 2014).

V roce 1985 založil Jan Pavel II. tradici Světových dnů mládeže. Nabádal biskupy, aby se na Květnou neděli scházeli s mládeží své diecéze. Na mezinárodní úrovni tyto dny probíhají jednou za dva až tři roky a sám Jan Pavel II. se jich, dokud mohl, účastnil. Po prvních třech ročnících, které proběhly v Římě, se stalo jakýmsi zvykem, že se místo konání vždy mění. Střídají se také Evropské země s těmi mimoevropskými (Pastorační středisko, Biskupství českobudějovické, 2021).

6 Výzkum

6.1 Výzkumná metoda

Při zkoumání subkultur je upřednostňován kvalitativní přístup. Důvodem je třeba i omezené množství ochotných respondentů (nepochopení výzkumu, nedůvěra), ale hlavně řada výhod, kterou oproti kvantitativní metodě má. Jsou to např. zkoumání fenoménu v jeho přirozeném prostředí, možnost studovat proces a navrhnout teorie a další (Hendl, 2005, Disman, 2000, Ferjenčík, 2000 a Ondrejko, 2008 cit. dle Smolíka, 2010, s. 51–52).

V rámci kvalitativní metody rozlišujeme standardizovaný a nestandardizovaný rozhovor. V nestandardizovaném rozhovoru se otázky tvoří volně v situačním kontextu. Každý rozhovor je potom odlišný. Respondent odpovídá spontánně, užívá jemu blízký jazyk a případně také slang. Standardizovaný rozhovor je vedený pomocí předem daných otázek (Hendl, 2005: 174–180; Disman, 2000, s. 172 cit. dle Smolíka, 2010, s. 53–54). Oba typy lze také propojit (Girtler, 2001 cit dle Smolíka, 2010, s. 53–54).

Pro svůj výzkum jsem zvolila kvalitativní metodu se standardizovaným souborem okruhů otázek. Ty byly pro obě skupiny víceméně shodné, v drtivé většině se jednalo pouze o obměnu slov „punk“ a „křesťanství“. Pokud některý respondent hned plně nerozuměl některé z otázek, přeformulovala jsem ji jinými slovy, případně trochu více objasnila, jak je myšlena, nicméně k žádnému odchýlení od tématu nedošlo. Když respondent zcela opomenul některou část otázky, znovu jsem mu ji připomněla.

6.2 Zkoumaný vzorek

V této podkapitole bude v krátkosti představen zkoumaný vzorek respondentů. Výzkumu se zúčastnili tři muži a tři ženy, a to jak ze skupiny punkerů, tak ze skupiny křesťanů. Zkoumaní jedinci sami sebe považují za punkera/křesťana, ale také se v dané komunitě nějakým způsobem pohybují a přichází do styku s jejími dalšími členy. Mohou zde zastávat jak aktivní roli jako např. hraní v punkové kapele, ministrování, pořádání církevních/hudebních akcí apod., tak i pasivní – sem spadá např. navštěvování koncertů či kostela. Respondenti jsou z Českobudějovického okresu, mají vazbu přímo na krajské město (bydliště, škola, práce...) a jsou narozeni v 90. letech minulého století.

Vzhledem k tomu, že některé otázky jsou poměrně důvěrné a některým respondentům by bylo zveřejnění pod skutečným jménem nepříjemné, rozhodla jsem se jednotlivé odpovědi uvést anonymně. Všichni však souhlasili s nahráváním rozhovoru a jeho následným anonymním zveřejněním v přeepsané podobě v bakalářské práci. Všem respondentům jsem pro účely této práce přiřadila fiktivní jména. Jména punkerů začínají písmenem P a křesťanů K.

Samotné kontaktování respondentů probíhalo různými způsoby, většinou však pomocí sociálních sítí, které jsou, troufám si tvrdit, v dnešní době jednou z nejběžnějších a nejčastějších forem komunikace. Některé jsem znala osobně již dříve a řadí se mezi mé přátele, jiní se mi ozvali na základě mé prosby ve facebookové skupině VKH – České Budějovice, na další jsem dostala kontakt od jiných respondentů nebo těch, co si mou výzvu přečetli a vhodného respondenta znali, přestože sami kritéria nesplňovali. Mnohem

rychleji se mi podařilo sehnat respondenty mužského pohlaví, u žen byl trochu problém, a to zejména v punkové subkultuře. Někteří moji kamarádi se pokusili kontaktovat své známé, ale ty se vyjádřily tak, že již nejsou členkami subkultury nebo dokonce odmítly komunikovat.

Níže krátce představím, jakým způsobem jsem respondenty kontaktovala a v závorce uvedu jejich rok narození a rodinný status. Musím však zmínit, že všichni upřednostňovali osobní setkání, přestože jsem jim nabízela i alternativy jako telefonát, videohovor, nebo jen písemnou komunikaci, které by jim zajistily alespoň zdánlivou podobu anonymity, čímž mě velice mile překvapili. Všechny rozhovory tedy byly nahrány při osobním setkání.

Patrik (1991; svobodný) – Vzhledem k tomu, že zde se jedná o mého kamaráda, kontaktování probíhalo bez problému za pomoci sociální sítě Facebook.

Prokop (1997; svobodný) – Tento respondent je členem punkové kapely, kterou jsem kontaktovala na Instagramu a požádala ji o pomoc se sháněním respondentů. Sám se nabídl jako vhodný kandidát.

Přemysl (1999; svobodný) – Respondent se řadí k mým známým a léta ho potkávám na různých punkových koncertech. Kontaktovala jsem ho prostřednictvím Facebooku a ochotně se se mnou sešel, aby mi odpověděl na otázky.

Petra (1996; svobodná) – Kontakt na tuto respondentku jsem získala od respondenta Patrika.

Pavčina (1999; svobodná) – Stejně jako v předchozím případě mi tuto respondentku doporučil Patrik, který nám rovnou zprostředkoval osobní setkání.

Patricie (1999; vdaná) – Patricie je sestrou mého spolužáka ze ZŠ a také se řadí k lidem, kteří místní punkové koncerty navštěvují poměrně pravidelně. Kontaktovala jsem ji přes sociální sítě a poté se s ní sešla.

Karel (1998; zasnoubený) – Kontakt na tohoto respondenta mi předala jedna členka facebookové skupiny VKH – České Budějovice, jež si přečetla můj příspěvek. Sama bohužel předpoklady nesplňovala, ale pomohla mi alespoň touto formou. Já jsem ho poté kontaktovala formou zprávy na Facebooku.

Kristián (1995; svobodný) – Respondent je bratrem mé spolužačky ze základní školy, kterou jsem kontaktovala s žádostí o pomoc, protože navštěvovala Biskupské gymnázium a mohla tak mít, pro mě cenné, kontakty. Ta mi předala kontakt právě na svého bratra.

Kamil (1999; svobodný) – Kamil je jediným mužem, jenž zareagoval na mou výzvu ve VKH.

Kristýna (1999; svobodná) – Tato respondentka se mi sama ozvala na mou výzvu ve Facebookové skupině VKH – České Budějovice. Po krátké emailové korespondenci jsme si domluvily osobní setkání, na kterém jsme rozhovor zrealizovaly.

Klaudie (1993; svobodná) – Respondentka byla úplně první, kdo mě kontaktoval emailem po zveřejnění mé prosby o pomoc na Facebooku.

Květa (1998; svobodná) – Květa je mou dlouholetou kamarádkou a sama se nabídla už v počátcích vzniku mé práce.

6.3 Výzkumné otázky a odpovědi respondentů na ně

Následující podkapitoly představují jednotlivé výzkumné otázky. Pokud jsou otázky uvedeny ve dvou variantách, je vždy část před lomítkem určena respondentům ze skupiny punkerů, a ta za lomítkem křesťanům. V drtivé většině však jen alternují slova „punk“, „křesťanství“, „subkultura“, „víra“ a podobně.

U každé otázky budou uvedeny jen některé vzorové odpovědi, které demonstrují převažující názor, nebo se naopak diametrálně liší od ostatních. Kompletní přepisy jednotlivých rozhovorů lze nalézt v přílohách na přiloženém CD. Odpovědi jsem alespoň částečně přepsala do spisovné češtiny (jednalo se o úpravu koncovky -ej na -ý a podobné drobnosti, jež nemají na obsah sdělení žádný dopad) a mírně upravila gramatiku, aby na sebe jednotlivé věty logicky navazovaly. Pokud už bylo souvětí příliš „zamotané“ a vyžadovalo větší zásahy z mé strany, ponechala jsem jej raději v původním znění, aby nedošlo k nějaké chybné interpretaci. Rozhodla jsem se však ponechat veškerá vycpávková slova, vulgarity, výrazy z obecné češtiny, slangu a podobně, abych zachovala co největší autentičnost projevů jednotlivých mluvčích. Někteří respondenti se sami snažili užívat spisovný jazyk, ale mnohdy se to projevilo jen u některých odpovědích, protože nebyli schopni se na formu svého projevu soustředit po celou dobu rozhovoru. Lze říci, že vulgarity byly vlastní spíše respondentům ze skupiny punkerů, ale objevily se i u křesťanů mužského pohlaví. Co se týče obsahu, k žádným úpravám nedošlo.

6.3.1 Jaké bylo a je tvé rodinné zázemí? Z jaké rodiny pocházíš?

První otázku pojal každý po svém. Někteří se spokojili s pouhým výčtem členů své rodiny, jiní zabrousili i do rodinných vztahů nebo ekonomické situace. Ti, co zmínili i rodinné vztahy, se od sebe nijak zvlášť nelišili na základě příslušnosti k subkultuře/církvi. Dobré i horší zázemí zažily obě skupiny respondentů. Ukázalo se však, že pouze jeden respondent pochází z rozvedené rodiny, a to Přemysl.

Někteří křesťané cítili potřebu zmínit, zda je jejich zázemí křesťanské, což se vzhledem k tématu mé práce i nabízelo. Dva respondenti se více odlišovali od ostatních. Klaudiini rodiče založili soukromý dětský domov, tudíž respondentka vyrůstala i s mnoha nevlastními sourozenci. Karel pak žije na stejném pozemku i se širším příbuzenstvem, a i jeho rodina se ujala dítěte z dětského domova: „*No, vlastně křesťanské zázemí s tím, že mám tři sourozence, rodiče, kteří prostě... Jsme střední třída, střední vyšší možná. Žijeme na jednom pozemku, kde žije i strýček, tetička, sestřenky, kteří jsou vlastně všichni taky katolíci, takže jsem vyrůstal v takovém jako komunitním prostředí. Vlastně jeden ještě z mých sourozenců je z pěstounské péče.*“

6.3.2 Co nebo kdo tě přivedl k punku/víře? Kdy to bylo?

U této otázky se do jisté míry potvrdilo, že křesťané se s vírou setkali již v útlém dětství v rodině. Pouze respondentka Kristýna se ke křesťanství dostala v pozdějším věku a následně konvertovala.

Kristýna: „*Vzhledem k tomu, že jsem konvertita, pokřtěná jsem byla v šestnácti, tak víře jsem se dostávala tak nějak třeba od třinácti, dvanácti i skrze hudbu. Vlastně jsme začaly se ségrou, já hraju na violoncello, ona na housle, a začaly jsme prostě s různými soubory hrát a zpívat právě na mších a jako v kostelech a na různých i jako náboženských akcích a skrze tohle jsme se pak jako dostaly do kostela a pak tam začaly chodit, i když jsme tam nehrály.*“

U punkové subkultury to platí spíše obráceně. Respondent Prokop uvádí, že jeho rodiče se pohybovali v undergroundovém prostředí, avšak přímo punk nezmiňuje. Rodiče Přemysla podobnou hudbu poslouchali. U ostatních se o nějakém generačním vlivu vůbec hovořit nedá, pokud se s punkem setkali v rodině, bylo to spíše vlivem sourozenců.

Prokop: „*Rodiče jsou taky taková trošku undergroundovější lidi, tak jsem od začátku vyrůstal na nějakých Psích vojácích a tak podobně, vozili mě na koncerty a tak, a pak jsem si ve dvanácti letech řekl, že se chci naučit na kytaru a mít kapelu a ve třinácti jsme založili kapelu.*“

6.3.3 Jak na rozhodnutí stát se členem punkové subkultury/církve reagovalo tvoje okolí (rodina, přátelé, učitelé, zaměstnavatel atd.)?

Žádný z respondentů se nesetkal s natolik negativní reakcí, že by ji šlo označit za šikanu nebo třeba diskriminaci v zaměstnání. Všeobecně se s lepšími reakcemi setkali křesťané, ale pravděpodobně je to dáno také tím, že rodina byla taktéž věřící a někteří navštěvovali

Biskupské gymnázium, které jim vytvářelo příznivé podmínky. Také se na první pohled nijak neodlišují, na rozdíl od punkerů, kteří na sebe mohou upozorňovat svým vzhledem, tudíž jejich okolí ani nemuselo vědět, že se jedná o křesťany. Veskrze se dá říct, že se křesťané setkali spíše jen se zvědavostí ze strany nevěřících nebo s nimi o své víře ani nemluvili. To vystihuje odpověď Kristiána: „*Nikdy jsem s tím žádný problém neměl. Ale třeba se mě ptali na různé náboženské otázky, což je blbé, protože já se v tom moc nevyznám.*“

Někteří punkeři už se s nějakou negativní reakcí setkali. Rodiče jim vyčítali třeba hlasitou hudbu a problémy ve škole. Někteří učitelé kromě problémového chování kritizovali i vzhled. Ze strany přátel a zaměstnavatele většinou žádné velké problémy nebyly. Dá se ale říct, že většina negativních reakcí byla odezvou na nevhodné chování, nejednalo se tak čistě o předsudky o punkerech.

Patrik: „*Tak já jsem se ze začátku moc neprojevoval, takže říkal jsem, že jsem začal poslouchat v jedenácti punk, ale na prvním koncertě jsem byl asi v šestnácti nebo... No v šestnácti. Rodiče tak nějak ani nevěděli, co to znamená, tak těm to bylo celkem jedno. Občas jako když jsem si to pouští doma, tak řekli: „Vypni to, je to hrozný,“, tak jsem to prostě nepouštěl před nimi nebo jsem si pouštěl hudbu do sluchátek. Ale jinak oni to moc nerozlišovali od všech dalších aktivit. [...] Co se týká kamarádů, tak jsem samozřejmě si našel nové kamarády z té punkové subkultury, tak ti to řešili tak, že byli nadšení stejně jako já a dělali jsme dost blbosti a takové občas jsme dělali výtržnosti. Občas jsme moc pili a občas jsme byli hrubí na cizí lidi a tak dále. Co se týče učitelů, tak já úplně jsem jako vyznával spíš punkové názory,⁹ než abych jako nosil punkové oblečení, takže na první pohled to nebylo vidět, co jsem zač. Měl jsem rád originalitu a svůj vlastní směr, ale to vyloženě na té škole nevadilo. Takže si myslím, že učitelé mě měli spíš rádi než neradi. Svůj vzdor jsem projevoval tak, že jsem o hodinách spal nebo občas jsem přišel „zchlastanej“ na odpolední vyučování a taky jsem hodně chodil za školu, ale to mi nějak celou střední školu procházelo a na „vejšce“ už to nikdo neřešil, tam jsem se musel zařídit podle sebe. No a u zaměstnavatele¹⁰ – dobře měl občas nějaké poznámky, když jsem třeba přišel do práce s modrými vlasy, ale vyloženě že by mi kladl nějaké překážky a řekl: „Tohle tady nestrpím nebo nechci,“ tak to se nestalo, takže ke mně zaměstnavatelé byli tolerantní vždycky k tomuhle.“*

⁹ Svobodu, individualitu, vzájemný respekt apod.

¹⁰ Respondent pracuje jako učitel.

6.3.4 Myslíš, že tvoje členství v subkultuře/církvi mělo vliv na tvé studijní výsledky?

Muži z punkové subkultury se shodují, že punk na jejich školní prospěch vliv měl. Zároveň ale přiznávají, že se jednalo spíše o negativní vliv na jejich chování a známek se to zas tolik netýkalo, protože když bylo třeba si svůj prospěch zlepšit, dokázali se k tomu donutit a třeba i oželet nějaký punkový koncert. Podobně to vnímá i Patricie: *„Jo, to jo. Jo, to možná jo. Ze začátku...nebo ze začátku... Když jsem měla takové špatné období po rozchodu a tak, tak to bylo vždycky takové jako nic moc no. To jsem jako chodila... To byl jako život fakt život hodně punkový no. Protože jsem chodila jako občas ožralá do školy a táhmul ze mě alkohol. Pak za mnou jakože šla učitelka a říkala mi jako: „Jestli ještě jednou uslyším od učitelů, že z vás táhne alkohol, tak prostě jako to nebude dobré.“ Ale jako ona byla zlatá a úžasná prostě. Zatáhla mě prostě někam do skladu knih, kde prostě nikdo nás neslyšel, věděly jsme to jenom my dvě a byla jako fakt skvělá, jakože to nerozmazávala vůbec. A pak jsem si říkala, že to asi trošku přeháním, že už se musím trošku klidnit. Ale to bylo takové těžké spíš období. [...]“* Zbylé dvě respondentky ale jakýkoliv vliv punku na jejich školní prospěch zcela odmítají.

Křesťané také vliv víry na svůj prospěch nezpozorovali. Pouze Karel spíše s nadávkou říká, že mu pomohlo, když se před testem pomodlil. Květa pak vidí svoji víru jako přínos pro studium pouze ze znalostního hlediska: *„Na výsledky asi ne, protože můj zájem o studium nebo můj nějaký jako řekněme pilný zájem o studium asi předcházel mému prozření ve víře, takže už vlastně ty výsledky byly dobré už předtím vždycky. Ale určitě víra měla vliv na moje studium z hlediska třeba znalostí teologických, křesťanských, biblických. Určitě se mi hodily...určitě jsem je mohla využít při studiu.¹¹“*

6.3.5 Měla škola vliv na tvůj vztah k punku/víře?

U této otázky se punkeři shodují v tom, že škola žádný vliv neměla. Někteří maximálně připouští, že se zde seznámili s pár dalšími punkery, ale nějaký větší význam tomu nepřikládají. To vystihuje např. odpověď Patrika: *„A naopak, že by škola nějak měla vliv na to... To právě vůbec. Já jsem, že jo, chodil na gymnázium a tam to všichni brali příliš vážně tu školu, já moc ne. A vůbec jako ty členy stejný subkultury jsem třeba ve své třídě neměl, tam jsem byl úplně sám. Možná v nějakých třídách o pár ročníků níž se sem tam někdo našel, tak to jsme jako k sobě víc inklinovali a víc jsme se bavili, ale jinak to bylo*

¹¹ Květa studuje bohemistiku.

jako čistě můj vlastní směr, který jsem si našel. Ne že bych jako zaplul do nějaké party, která mě strhla, spíš jsem si k tomu budoval cestu sám odjakživa.“

Naopak křesťané se v této otázce spíše názorově rozcházejí. Např. Karel žádný výrazný vliv nevnímá, přestože navštěvoval Biskupské gymnázium. Kristián ale jistý vliv téže školy připouští. Kristýna má pocit, že ji pozitivně ovlivňovali spolužáci, kteří chodili do náboženství. Klaudie přiznává silný vliv vyučujících na gymnáziu. Ti nejvzdělanější byli totiž také ti věřící, což vzbudilo její zájem a ovlivnilo to její výběr vysoké školy.

„[...] A mě ani tak nezajímá, jestli jsou lidi věřící, jako jestli jsou vzdělaní. A my jsme měli hodně vyučujících, kteří byli jako velmi vzdělaní, měli třeba doktorát, což jako na gymnáziích, nevím, jak je to teďka třeba, protože to je víc jak deset let od maturity, ale v té době to nebyl úplně standard. To byli prostě třeba z osmdesáti učitelů třeba čtyři a všichni, všichni s doktorátem, byli věřící a dokázali to vysvětlit, třeba to, že jako...ten rozpor nebo spíš nerozpor mezi vědou a vírou nebo ten vztah mezi vědou a vírou. A to mě jako motivovalo k tomu se o to zajímat a měli jsme předmět religionistika nebo náboženství podle toho, co jsme si vybrali. A to jsme měli...to mě učil učitel, který je vzděláním teolog-biblista. Biblistika je jako věda na pomezí teologie a lingvistiky. Takže jsem pak vlastně šla na Teologickou fakultu studovat filosofii a teologii s tím, že jsem se zaměřovala právě na biblistiku. [...]“

6.3.6 Co si rád oblékáš? Jak své oblečení sháníš (obchody, home made, second-hand)? Nosíš nějaký výrazný účes?

Muži-křesťané módu nijak neřeší a kupují spíše levnější konfekční oblečení. Kristýna a Klaudie preferují zejména praktičnost a pohodlnost. Oblečení shání též v klasických kamenných ochodech, Klaudie v poslední době nakupuje i přes internet. Jediná Květa více řeší také estetickou stránku oblečení, které nakupuje hlavně v second-handech: *„Převážně second-handly, vlastně fast fashion téměř vůbec, velmi výjimečně, nějaký butik velmi, velmi výjimečně. Takže převážně second-handly... A jak se oblékám... Mám ráda květované vzory, převážně šaty, sukně, punčochy, saka, svetry. Nemám moc ráda úplně sportovní styl, spíše elegantní anebo velmi jako dívčí nebo ženský. A nemám asi výrazný účes. Nosím vlasy v podstatě jako...nosívám nebarvené, svoje, jenom se snažím je pěstít.“* Na účesu se křesťanští respondenti shodují, že se nijak nevymykají normě.

Punkeři jsou ve volbě účesu odváznější. Přemysl má dlouhé vlasy s vyholenými boky. Patrik a Pavlína experimentovali s barvami (modrá, růžová). U oblečení se někteří drží tmavších barev, zejména černé, jiní naopak volí co nejbarevnější (Prokop: *„Jako dřív*

úplně, jako když mě to ze začátku bavilo, tak to jsem sháněl co nejbarevnější, každou botu jinou a takovéhle věcičky. “) Ani na způsobu shánění oděvů se příliš neshodnou. Kromě konfekce a second-handů se zde více objevuje internet a koncerty, kde kupují merch¹² konkrétních kapel. Někteří si oblečení také vylepšují doma různými nášivkami apod., čímž se od křesťanské komunity liší. Patricie si některé oblečení i sama šije. Prokop se nebojí ani zásahů do těla jako jsou tetování nebo piercingy: „A prostě jsme si píchali, že jo, uši prostě ve Velbloudu¹³, tak jsem si tam pak nosil špendlíky a takovéhle jako věci, ale teď já už jsem takový jako to no...jsem takový, jako už to není takové no. Jsem si jenom před několika lety píchnul piercing do nosu jenom tak, protože jsem byl ožralý někde a tak. Ale jakože přímo že bych si vyráběl oblečení, to ani ne. Se spíš tetuju, taková změna.“

6.3.7 Byl jsi/jsi členem nějaké party (v souvislosti s punkem/křesťanstvím)? Jak funguje? Kdo je jejím členem? Jak trávíte čas? Co se ti na ní (ne)líbí? Rozrůstá se nebo naopak lidé odcházejí, případně proč?

Patrik a Petra nejsou a ani nebyli členy žádné punkové party. Shodují se ale na tom, že nějaké znají nebo je alespoň potkávají na koncertech. Petra: „Nejsem a nikdy jsem nebyla. Mám jednoho kamaráda, se kterým se teda vídám i mimo koncerty, ale to je všechno. Na koncertech samozřejmě potkávám většinou ty samé lidi a občas se dáme do řeči, ale řadím je spíš do takové té kategorie známých. Nikdo mě neoslnil natolik, abych se s ním chtěla vídat i mimo akce. Ale můžu říct, že na koncerty často chodí party lidí, u kterých teda předpokládám, že se scházejí takhle častěji, a i bez toho hudebního doprovodu.“ Ostatní respondenti už členy nějaké menší party jsou nebo v minulosti byli. Scházeli se obvykle na koncertech, mimo ně už méně. Někteří také zaznamenali, že členové spíše odchází a party se pozvolna rozpadají. Výjimkou je Patricie, která byla členkou poměrně hodně velké party a také se více rozovídala o tom, jak to mezi jejími členy chodilo: „Jo, ty bláho, tak ta parta – teďka momentálně už do ní jako nepatřím, že jo, prostě teď už se to dost jako změnilo, co se týče malé¹⁴, ale...ale že to, že to jsme byli parta jako fakt hustá. A ta parta je furt. Jako tam ty lidi teďka momentálně asi už hodně jako prořídli, ale když to jako fakt jako bylo v takovém tom největším rozpuku, tak to nás jako fakt

¹² Jedná se o reklamní produkty kapel např. v podobě triček, mikin, nášivek, placek apod.

¹³ Velbloud býval klub v Českých Budějovicích, konkrétně v ulici U Tří lvů, který punkeři poměrně často navštěvovali. Dnes již neexistuje.

¹⁴ Respondentka má malou dceru.

chodila banda. Jako to si pamatuji jednou, že jsme šli z „literky“,¹⁵ Měsíc ve dne a... nebo jak se to jmenuje... Měsíc ve dne se to jmenovalo, ono už to teďka není, ale když jsme odtamtud šli a šli jsme do Blouda jednou, tak jsme asi ve dvě ráno přecházeli prostě jenom takhle do baru, ty jo, a šlo nás prostě třeba pětadvacet možná třicet a byla to hrozná „prdel“ celá ta cesta. Takže jako celá ta naše parta vždycky fungovala, vždycky jsme se nějak jako sešli, ale většinou to bylo tak, že jsme si prostě třeba napsali, že jo. My jsme s kámoškou šly do Blouda a tam se potkaly s dalšími lidmi a pak přišli ještě další... Že jako ne že bychom chodili úplně najednou, ale občas ti lidi tam... Nevím přijde mi, že ti lidi tam vždycky byli jako stáli, že kdo tam prostě patřil do té party, tak i když tam zrovna ten večer nebyl nebo na tom koncertě, tak tam furt jako byl nebo jsme mu psali nebo prostě volali a bylo nás fakt hodně no. Takže...takže tak no. Jak funguje no... Fungovala vždycky přes noc, no prostě, a na festáky jo. To jsme hodně jezdili, to jsem milovala. Protože když jsme jeli třeba na Mighty Sounds, tak to bylo skvělé na tom festáku, že jo. My jsme si udělali jako naše stanové městečko, že se nás tam prostě fakt sešlo najednou třeba pětadvacet, třicet. To jsme se třeba nevidali ani moc přes rok. Viděli jsme se jednou za dva roky nebo jednou za ten rok nebo jednou za půl roku, tak tam jsme se pak viděli jako fakt všichni, tam fakt nás bylo prostě šíleně moc A bylo to skvělé. To bylo vždycky úžasné no. “

Křesťanské party jsou více organizované. Karel byl za svůj život členem hned několika takovýchto seskupení: „Když jsem byl mladší, právě v naší farnosti na Rudolfově byla skupina asi dvaceti mladých lidí, tak jsme měli farní tábory a s ministranty jsme jako měli různé nácviky a scházeli jsme se a vždycky po mši potom na fotbal odpoledne a takovéhle věci, takže to byla taková křesťanská komunita, ve které jsem byl. Potom na tom Biskupském gymnáziu, tak tam prostě byly jako pravidelné modlitby jednou týdně a když jsem byl potom na „vejšce“, tak tam jsem chodil na to VKH. Tam jsem chodil asi jenom rok nebo rok a půl.“ S partou ministrantů, potažmo bývalých ministrantů, se vidá i Kristián. Kromě oficiálních setkání v kostele spolu navštěvují hospody, jezdí na dovolenou apod. Kamil a Kristýna jsou členy českobudějovického VKH, které se během covidové doby přesunulo spíše do virtuálního prostoru, tudíž noví členové neměli moc možnost se tam dostat a skupina zůstala v podstatě neměnná. Také Klauďie chodila do VKH, ale toto společenství jí příliš nevyhovovalo, a tak se rozhodla odejít: „[...] Tam jsem za-

¹⁵ Literární kavárna se nacházela v Nové ulici v Českých Budějovicích.

čala chodit, když jsem začala chodit na „vejšku“, protože jsem přišla do Budějce a potřebovala jsem nějaké jako kamarády, tak jsem si říkala: fajn, tak tam někoho seženu. A tak jsem tam nějaký čas chodila, pak jsem jela na Erasmus, pak jsem se vrátila a zjistila jsem, že si s těmi lidmi nemám, co říct, že mě zajímají jiné věci, než zajímají je. Chvíli jsem se tam snažila být třeba i nějak jako aktivní, nějak jsem se jako pokoušela o nějakou organizaci těch aktivit, které vlastně si to „spolčo“ samo pro sebe nebo i jako pro cizí lidi třeba organizuje, třeba nějaké přednášky na Kampě a tak. Ale vlastně jsem zjistila, že to úplně nemá smysl, že prostě to, co zajímá mě, nezajímá ty ostatní katolíky, co tam chodili. Takže jsem se na to vybodla a přestala jsem tam chodit.“ Květa má pocit, že je členkou party svých spolužáků, kde je ale věřící jen jeden další člověk, takže tuto partu vlastně ani nepovažuje za křesťanskou. Ani Kamil není součástí žádné křesťanské party.

6.3.8 Máš nějaké místo, kde se scházíš se stejně smýšlejícími lidmi/přáteli?

Jako místo ideální pro setkání považují punkeři zejména koncerty, festivaly a hospody (Pavčina: „*Tak rozhodně jsou to hospody a koncerty, to je takové nejčastější místo, kde se setkáváme.*“). V Českých Budějovicích jsou jasnými favority kluby Velbloud, který byl nedávno zrušen, a Fabrika. Zmíněna byla také Slavie a Sokolský ostrov. Mezi festivaly u respondentů zvítězil Mighty Sounds.

Také Kristián považuje hospody za vhodné místo ke scházení. Dále bylo zmíněno opět VKH ve Čtyřech Dvorech a různé akce pořádané farou. Někteří ale potřebu scházet se s dalšími křesťany nemají, třeba Klaudie: „*No vlastně asi ne. [...] Nemám to jako, protože Budějce jsou hrozně malé a je těžké jako tady přijít na někoho s kým si jako rozumíš. A víra pro mě není úplně ten hlavní bod, proč bych se měla s těmi věřícími lidmi... Jako proč bych se měla s těmi lidmi potkávat... Budu se s nimi potkávat na základě toho, že si rozumíme, ale ne na základě toho, že deklarujeme stejnou víru [...]*“

6.3.9 Myslíš, že budeš punkerem/křesťanem do konce života?

Na tuto otázku většina punkerů, s větší či menší mírou jistoty, odpověděla, že budou punkery do konce života (Petra: „*Určitě.*“; Přemysl: „*Myslím si, že jo, nevidím žádný důvod, proč bych neměl tuhle muziku poslouchat nebo nebýt v tomhle.*“). Liší se pouze Pavčina, která je naopak přesvědčená, že ne: „*To si určitě nemyslím.*“ Touto odpovědí asi částečně vysvětluje moje počáteční obtíže se sehnáním respondentek z této kategorie. Některé dívky/ženy jsou možná součástí punkové subkultury s vědomím, že se jedná pouze o přechodnou fázi jejich života. Členství pro ně může představovat třeba módní záležitost,

formu jakési rebelie nebo se nechaly strhnout svými přáteli, partnerem apod., aniž by se se subkulturou samy ztotožňovaly. Punkoví respondenti se většinou shodovali na tom, že určité punkové názory je dobré si zachovat třeba i v době, kdy už rezignují na punkové oblečení (Patricie: „[...] *Že prostě jako ten život, jako jo, občas jsou důležité věci, ale většinou, nebo ne... Nevím no. Občas je důležité mít to prostě „na párku“ a nebrat to tak vážně a nebrat si to osobně a prostě zachovat nějaký klid a trošku jako fakt punk no.*“).

Také křesťané věří, že je jejich víra doživotní záležitostí nebo v to alespoň doufají. Nejméně jistá si je Květa, která si to netroufá ani odhadnout: „*To nemůžu nikdy vědět. No, nemůžu to vědět. Netuším.*“

6.3.10 Jaké je tvoje nejvyšší dosažené vzdělání a co myslíš, že je jeho příčinou? Proč sis zvolil právě tento obor? Plánuješ nějaké další studium?

Patrik a Přemysl jsou jedini, kteří již ukončili své studium. Patrik má magisterské vzdělání na Pedagogické fakultě a nyní v oboru pracuje. Přemysl se spokojil s maturitou na SPŠ strojní a další studium již neplánuje. Ostatní se věnují studiu vysoké školy (kromě Patricie, která je nyní na mateřské dovolené, ale školu má rozstudovanou). Pouze Patricie si zvolila střední i vysokou školu kvůli svému koníčku – malbě. Vystudovala tedy modeláře-návrháře oděvů a poté šla studovat arteterapii. Ostatní žádné konkrétní důvody a jasné cíle neměli. Někteří volili školu podle její předpokládané náročnosti nebo třeba šli ve slépějích rodičů, aniž by však daná škola či povolání byly jejich snem. Prokop si školu vybral pod vlivem alkoholu: „*Teď jsem měl bakaláře na VŠE v Praze Arts management a vybral jsem si to úplně na punk, protože jsem byl „sundanej“ s kamarádem u něj doma a napadlo nás to třeba pět minut před tím, než se uzavíraly přihlášky, si tam poslat přihlášku. A tak jsem tam pak šel no, když jsem se tam dostal. A že jsem to dostudoval, to je nevím... Ale budu v tom pokračovat, teď budu nastupovat na navazující magisterské taky toho Artsu. Šel jsem tam to... Já nevím no...je to takové...*“ Další studium zvažují jen Patrik a Petra, ale zatím nemají úplně jasnou představu a žádné kroky pro to nepodnikli. Jejich motivací je zlepšení finanční situace, nikoliv nějaká touha po sebevzdělávání.

Křesťané projevují větší zájem o studium. Klaudie se momentálně věnuje celoživotnímu studiu, přestože již dosáhla magisterského titulu¹⁶ a pracuje. Kristián studuje dvě školy najednou – vysokou školu, kde se snaží získat magisterský titul a VOŠ automobilového zaměření. Ti, co jsou třeba teprve na bakalářském studiu, již přemýšlí i o tom

¹⁶ Respondentka studovala na Teologické fakultě Učitelství pro střední školy.

magisterském. Karel vysokou školu nedokončil, ale plánuje se tam opět vrátit s tím, že vymění prezenční formu studia za kombinovanou. Kamil se rozhodl studovat nástavbu, kterou právě dokončuje. Křesťanky jsou také schopny vyjádřit jasněji své motivy ke studiu zvoleného oboru, např. Kristýna: *„Tak zatím nejvyšší dosažené vzdělání je maturita na gymplu a teď studuju jakoby na bakaláře na Přírodovědě a plánuju do magistra. Obor mám biologii a zvolila jsem si ho, protože mě tak jako ta příroda vždycky bavila a hodně třeba zálesácký oddíl mě k tomu přivedl, vůbec jako ke kytkám, kterým se věnuju i na té Přírodovědě.“*

6.3.11 Kde pracuješ/plánuješ pracovat? Pokud někde pracuješ, chceš v této práci zůstat natrvalo?

Co se práce týče, křesťané už tak jasno nemají. Kristýna a Květa zatím nikde nepracují, ale předpokládají, že si budou hledat práci ve studovaném oboru, nicméně vyjmenovaly hned několik profesí, které by mohly dělat a samy žádnou úplně nepreferují a nechávají to otevřené. Klauďie pracuje ve školce, kde ji sice baví práce s dětmi, ale zůstat tam přesto nechce: *„Pracuju v montessori školce jako učitel a asistent pedagoga a nechci u toho zůstat. To je asi poprvé, co to takhle říkám jako veřejně, ve školce tvrdím, že jo. A protože mě to jako nevytěžuje, protože si tam přijdu jako nevyužitá. Mě baví ty děti, ale... Jo a ještě mám úplně hrozně blbou kolegyni a já už ji fakt nezvládám.“* Muži také nejsou rozhodnutí, čemu se v budoucnu chtějí věnovat. Kristián pracuje ve výrobě koloběžek, což ho baví. Zároveň ale vystudoval Filozofickou fakultu a momentálně studuje na Pedagogické fakultě, takže je otázkou, zda práci také nezmění.

Punkeři mají zatím zkušenosti spíše s brigádami (práce v baru, obchodě), kterým se ale nadále věnovat nechtějí. Petra se plánuje věnovat pedagogické činnosti, ale připouští, že po svých brigádních zkušenostech by byla schopná si zvyknout i jinde. Patrik pracuje jako učitel na základní škole, ale do budoucna uvažuje o přechodu na gymnázium nebo střední školu. Patricie se chce po skončení mateřské dovolené věnovat podnikání. Zatím ale nemá jasno v tom, zda se věnovat šití oděvů na zakázku nebo si založit ordinaci, kde by se věnovala arteterapii, kterou studuje. Rozhovor s Přemyslem probíhal shodou okolností v den, kdy dal v práci (věnoval se výrobě krytí na bazény) výpověď. Novou práci ale v té době ještě neměl a ani nevěděl, co by chtěl dělat. Prokop se věnoval organizaci koncertů, což mu narušila pandemie koronaviru, ale rád by s k tomu opět vrátil: *„No to je složité, teďka vzhledem k té situaci... Já jsem pracoval na festivalech jako produkce a organizoval koncerty a bookoval kapely a takovéhle věci, a to mi docela*

dobře ...jsem si tím přivydělával. Ale to teď jakoby nevím no, to záleží... Jako zaměstnaný nejsem, pracuju na sebe, ale uvidíme, co teď, jestli budou festáky, tak určitě se k tomu chci vrátit, ale uvidíme no. Ten booking mi furt zůstává, to teďka koncerty zase pojedou dál přes ty kapely. “

6.3.12 Jaký je tvůj vztah k alkoholu a jiným drogám?

Všichni punkeři se shodují, že s alkoholem mají zkušenosti, nijak se mu nevyhýbají (až na Patricii, která momentálně kojí a z tohoto důvodu nepije) a někteří přiznávají, že k němu mají velice kladný vztah, Pavlína dokonce označila alkoholismus za svůj životní styl. Pár jich přiznává i kouření marihuany, tvrdým drogám se ale vyhýbají. Patrik uvádí, že bojuje se závislostí na cigaretách: *„No můj vztah k alkoholu je takový, já bych ho nazval ambivalentním, to znamená je tam láska a nenávisť zároveň. Když to na mě přijde, tak tři dny piju a Bůh ví, že by to šlo i „dýl“,¹⁷ a no když to na mě přijde, tak i měsíc piju i dva v kuse. Takže k alkoholu... s alkoholem mám bohaté zkušenosti. Mám spoustu alkoholových zážitků, ale někdy už to překročí takovou mez, že pak přijde jako morální kocovina a pak se zas uchyluju k tomu, že pít nebudu. Takže já bych se nazval, kdybych to měl definovat, kvartálním alkoholikem, což je člověk, který chvíli pije pořád a chvíli nepije vůbec. Nicméně tyto extrémny, jak jsem zjistil, mi příliš nevyhovují a teďka když jsem starší,¹⁸ tak jsem se rozhodl ne přestat pít nadobro, ale spíš jako umírněněji. Takže třeba poslední rok a půl, co je korona, tak myslím, že piju velice střídavě, ale je to dáno teda i tím, že teda nejsou akce, na kterých by se dalo pít, protože alkohol patří prostě ke společenským akcím v České republice. [...] Jiné drogy... Tak jsem kuřák, s tím se teda peru hodně, protože kouřit nechci, není to... nedává to žádnou přidanou hodnotu, že jo, když se zhulíte, tak máte aspoň pocit nějaký z toho nebo když se napiješ alkoholu, ale to kouření ti nedává vůbec nic. Bohužel jakmile jednou člověk začne, už se těžko přestává. Nejsem nějaký silný kuřák, vykourím asi tři cigarety denně, což je jako nic, oproti těm, co fajčí hodně. Ale rád bych tento zlovyk od sebe odpáral, ale nejde mi to prostě. Furt se k tomu vracím znovu a znovu. Stačí jedna stresová situace a už tahám cigo z krabičky nebo si jdu krabičku koupit. Jinak teda cigarety jsou zbytečnost, ale ano, jsem kuřák. Dále mám zkušenost ještě s marihuanou, což jsem jakoby příležitostný uživatel, nicméně nepo-*

¹⁷ Odkaz na text písně Když to na mě přijde od kapely Staré pušky, kde se zpívá „Když to na mě přijde, tak tři dny piju a Bůh ví, že by to šlo i dýl.“

¹⁸ Respondent je ročník 1991 a je nejstarší ze všech zúčastněných.

zoruju u sebe nějaké jako sklony k závislosti na marihuaně, prostě nemusím si dát po každé, když kolem mě projde někdo s brkem, takže tu marihuanu mám pod kontrolou. Víím, že někteří lidé nemají a zhulí gram denně, tak to já ne, já si dám jednou za dva měsíce nebo za tři. Teď jsem neměl už hodně dlouho. Už to možná bude rok. A k dalším drogám se stavím velice odmítavě, jakože v tomhle jsem hodně radikální, takže ani extáze, ani pervitin, ani heroin, ani žádné další drogy. Prostě marihuana je u mě jako nejvyšší level a tím končím, nic dalšího.“

U křesťanů je zřetelný rozdíl mezi muži a ženami. Zatímco muži mají k těmto látkám benevolentní až kladný vztah (Karel: „*Hodně benevolentní. Vnímám jako všechna ta rizika a všechny ty špatné dopady, ale mám to rád.*“), ženy je příliš nevyhledávají. Kristýna a Klaudie si třeba alkohol příležitostně dají, ale Květa je abstinentka. „*Můj vztah k alkoholu... Sama jsem abstinent a jinak můj vztah k alkoholu není nijak prudce negativní, ale ani nijak výrazně pozitivní. Je to takové neutrální. Je to prostě jako volba každého, nevidím... V nějaké určité míře s ním nemám problém. A k drogám obecně – no tak samozřejmě negativní, negativní...obecně negativní vztah k závislostem mám i...takže i k drogám, ale k drogám jako takovým mám negativní vztah, ale k lidem, co je užívají, nemám negativní vztah nebo neodsuzuju je, ale ty látky ano nebo vadí mi.“*

6.3.13 Jaký je tvůj názor na předmanželský sex a promiskuitu? Jak vnímáš nevěru?

Předmanželský sex všichni punkeři praktikovali a přijde jim v pořádku. Vdaná Patricie zpětně vnímá, že by bylo lepší si řádně promyslet, s jakým partnerem sex mít a že by nebylo špatné s ním počkat až do svatby, ale v zásadě má pocit, že to v dnešní době bez předmanželského sexu nejde. Názory na promiskuitu jsou spíše negativní, nicméně Patricie má zkušenost s partou, kde byla promiskuita v podstatě normou: „*Předmanželský sex – no tak, „ježišmarja“, už jsem taky vdaná, sexu jsem měla před manželstvím, myslím, ažaž, takže mi přijde... Nevím... Že to vnímám jako, že asi by to nemělo být, ale na druhou stranu si myslím, že žijeme v takovémhle světě, který...bez kterého to vlastně jako nejde. Nejde žít v nějakém manželském celibátu nebo nějaký prostě...no celibátu, ale... Takže tam si myslím, že prostě to jako není úplně možné, že prostě to bere jako samozřejmou věc, ale asi není úplně od věci se nad tím zamyslet a trošku to přehodnotit možná no, než s někým vlezesh do postele určitě. A co se týče nevěry, tak tu vnímám...no momentálně jako...tak jsem vdaná, takže docela nemilé by to bylo, ale samozřejmě také jako z mé strany nějaká nevěra proběhla v minulosti, ale vnímám to jako fakt špatnou věc, protože tam prostě dochází k narušení důvěry už jenom v toho člověka, se kterým prostě třeba jsi*

partner a tak. A na druhou stranu to co jsme právě chodili s tou partou, tak tam to jako bylo, ne jako na běžícím pásu nebo na denním pořádku, ale nebylo to brané jako taková...taková potíž nebo potíž...tam prostě skoro nikdo s nikým nikdy nechodil, jenom spolu všichni se všemi spali. Takže...takže tam to bylo takové jedna velká prostě parta, kde každý s každým prostě spal. Vim, že jednou někdo udělal pavouka takového, kdo s kým jako spal a byla to jako ohromná síť, takže to bylo jako fakt „hustý“. A všechna ta... A ta síť vedla jako k jedné holce, která byla jako fakt hodně promiskuitní, ale... Takže jako ta nevěra z tohoto pohledu nebyla nic jako závažného, ale já osobně to беру jako fakt hodně špatné a nevěru vnímám i v tom nefyzickém vztahu, co se týče jako toho psychického, už jenom víš jako ten člověk, jak se chová a jestli třeba myslí na někoho jiného víc, než je zdrávo, tak už to mi přijde jako nevěra a dost nemorální a nenormální.“

Nevěru víceméně odsuzují i ostatní respondenti, nicméně kromě Patricie i Prokop přiznává, že se jí v minulosti dopustil. Pro Pavlínu je důležité, jak se k situaci nevěrný partner postaví, Petra by také byla ochotna za určitých okolností nevěru odpustit. Patrik a Přemysl ji ale vnímají velice negativně. U Přemysla byla nevěra dokonce příčinou rozvodu rodičů.

Také křesťané se k předmanželskému sexu staví poměrně benevolentně. Někteří ho již sami praktikovali. Klaudivie ale říká, že to byl jeden z důvodů, proč se s ní někteří katolíci přestali bavit, tudíž to tak jistě nevnímají všichni. Kristýna chce se sexem počkat až do svatby: „*Fíúú... Co se týče předmanželského sexu, tak to vnímám tak, že tím se člověk prostě natolik odevzdává tomu druhému, že to nechce dělat s každým. Že prostě pokud už člověk se opravdu chce odevzdat, což jako ten sex je toho symbol, tak... Že prostě se má odevzdat i před lidmi. Opravdu si myslím, že ten sex opravdu patří do manželství.*“

Co se týče promiskuity a nevěry, tak se jejich názory liší. Pro některé je promiskuita tabu, Květa ji vnímá spíše jako řešení nějakého jiného problému dotyčným: „*[...] Na promiskuitu mám... Jaký k ní mám vztah...negativní, protože...ne z hlediska jenom nějakého svého subjektivního, ale myslím, že už snad i jako... Je to vždycky...vždycky je to v něčem podle mě vadné, je to nějaký symptom něčeho, že něco se děje špatně s tím člověkem. Takže z toho důvodu mám k tomu negativní postoj, protože si myslím, že ten člověk to vždycky dělá z nějakého nedobrého důvodu, že není dobrý důvod k promiskuitě, se domnívám, proto můj vztah k tomu je negativní, ale zase neodsuzuju člověka, který to dělá, ale myslím si...mám pocit, že to ve většině případech je určité volání o pomoc. [...]*“ Nevěru spíše odsuzují, ale pro Klaudivii je důležitá spíše domluva

s partnerem na toto téma. Podle Karla zase záleží na tom, v jakém stadiu se zrovna daný vztah nachází. „[...] Nevěru asi jak v jakém stadiu vztahu, jo. Někdo si nevěru může vykládat... Je to tak, že když je ten vztah jako otevřený, nebo prostě jako když není nějakým způsobem vázaný nebo bráný vážně oběma dvěma stranami, tak to neberu jakékoliv zahýbání jako nevěru. Zároveň potom ve vztahu, kdy už oba dva jasně ví, co chtějí, co od toho očekávají, jak ho berou a mají to jasné mezi sebou, tak tam je pro mě nevěra jako něco hodně jako „no go“, něco hodně závažného.“

6.3.14 Co si myslíš o homosexuálech? Je v punkové/křesťanské komunitě nějaký homosexuál, kterého znáš?

K homosexuálům přistupují vstřícněji punkeři. Vesměs se shodli, že jim nikterak nevadí a berou je jako každého jiného. Petra schvaluje adopci dětí těmito páry a Přemysl se účastní akcí na jejich podporu. Patrikovi ale vadí, když se prezentují „jako něco víc“ a příliš na sebe upozorňují na veřejnosti. Podobně to vnímá i Kristián: „[...] *A můj názor je takový, že nechápu, proč furt, neustále křičí, že nemají žádná práva, přitom z pohledu českého práva je to klasický český občan, nic mu není upřeno, může využívat všechna práva jako my ostatní, ale naopak se domáhá větších práv než my ostatní, jo. A taky asi mi nějak úplně nevadí, když žije spořádaný život a nikomu to necpe.*“ Klaudie nechce, aby gayové a lesbičky měli možnost uzavírat sňatky v kostele. Kristýna a Kamil se pak shodují, že by jim vadilo, kdyby se takový svazek nazýval manželstvím. Kamil: „*Křesťana-homosexuála si nevybavuju. Ale možná někoho znám jenom tak od vidění nebo to nepřiznal, že jo, takže nemůžu říct, že v církvi nikdo takový není. A jako beru je, nevadí mi. Ale asi jako úplně nechci, aby se třeba brali, aby to bylo jako manželství...registrované partnerství mi nevadí, ale manželství je podle mě muž a žena.*“ Jako k lidem k nim však všichni přistupují tolerantně.

V punkové subkultuře gaye zaznamenala jen Pavlína. Podle Patricie se zde vyskytují spíše ženy-lesbičky. To může být způsobeno tím, že punk je drsnější subkulturou, která gayům, kteří bývají považováni za „zženštilé“, nemusí vyhovovat. V církvi je zaznamenalo více respondentů. Klaudie jich zná od vidění hned několik, Květa sice nezná nikoho ve svém okolí, ale ví o známějších osobnostech české církve, které do této menšiny patří. Kristián si vybavuje homosexuála, který ale z církve odešel, jako důvod odchodu uvádí názor církve na homosexuály.

6.3.15 Máš přátele i mezi členy jiných subkultur/církví? Jací ti připadají? Jak vycházíš s členy jiných subkultur/církví, pokud nejste přátelé?

Křesťané se s členy jiných církví příliš nepřátelí (Klaudie a Květa dodávají, že pro ně víra není podstatná při navazování přátelství). Pokud nějaké znají, je to spíše od vidění, avšak žádnou averzi vůči nim nechovají. Většinou si ani netroufají je nějak hodnotit, což je způsobeno právě tím, že je osobně moc dobře neznají. Karel a Kristián se ale shodují na tom, že evangelíci se vyznačují větší znalostí Bible. Kristián se pokusil i o malou charakteristiku pravoslavných: *„Znám několik evangeliků, a i snad pravoslavného bych našel. Ti evangelíci jsou víc takoví komunitní a víc mají načtenou Bibli, umí komunikovat, co se týče toho Písma. Jako kdyby ses mě zeptala, co je v jaké části Bible, já vůbec nevím. A zase ti pravoslavní spíš, nebo aspoň ten maličký vzoreček, který znám, ten se vyznačuje tím, že tu svoji víru chápe spíš jako tradici, jako součást svoji kultury, že takhle věří celá vesnice, no tak oni taky tak věří. Takže to je takový zásadní rozdíl.“*

Všichni punkeři se shodují, že mají mnoho přátel napříč různými subkulturami a s nikým žádné zásadní konflikty nemají. Patrik a Petra příliš nevyhledávají třeba hiphopery, protože mají pocit, že nemají mnoho společného (jsou jim vzdáleni zejména hudbou). Prokopa a Pavlínu naopak zaujali technaři, s kterými se hodně přátelí. *„Jo, to určitě. Určitě super teďka. Ti technaři mě baví, protože jsou fakt ujetí. Já jako teď se fakt snažím být multižánrový, já si zajdu na koncert už čehokoliv. Akorát prostě tam vypadám jinak no. Takže dobrý vztah se všemi,“* říká Prokop.

6.3.16 Jaký je tvůj vztah ke křesťanství/punku?

Z odpovědí na tyto otázky vyplývá, že se světy punku a křesťanství nijak výrazně neprolínají. Většina respondentů dokonce řekla, že ke křesťanství/punku vůbec žádný vztah nemají (Kamil, Kristýna, Klaudie, Květa, Prokop, Přemysl a Pavlína). Kristián přiznává, že poslouchá pár punkových písniček. Trochu více se rozmluvil Karel: *„No, jak se to vezme. Vzhledem k tomu, že teďka právě jak jsem v tom Brně, tak tam tak trochu squatuju, tak mi trošku chybí ta punková kultura 90. let, kdy byly...kdy prostě byly squaty nějakým způsobem jako funkční a komunitní a byla to běžná věc. Zároveň jsem asi možná moc konzervativní na to abych... No, to je otázka, jako jak si vykládat ten punk. Jestli si to vykládat jako něco, co lidi si říkají, jako že jsou pankáči, anebo...no i když... Přijde mi, že ožírání se a bytí jako jenom...bytí bez nějakého většího přínosu mi přijde jako neplnohodnotné naplňování nějakého potenciálu nebo i lidských schopností. Jako ve chvíli, kdy někdo se označuje za pankáče s tím, že jeho kultura je ožírání se a chození na koncerty*

s hlasitou hudbou, to je v pohodě, jako když to je volnočasová aktivita, ale když to je jako životní styl do toho, že prostě jsem protisystémový, často třeba jako nevzdělaný člověk... Spíš mi u toho vadí ta nevzdělanost. Ve chvíli, kdy jako je někdo pankáč a je to rozumný člověk, který dělá věci, které dávají smysl a umí nějak jako do té společnosti třeba nějakým jako způsobem přispívat nebo do nějaké komunity, tak to je pro mě v pohodě. Ale ve chvíli, kdy to je pro někoho kultura ožírání se a prostě makání ve fabrice nebo nějakých podřadných pracích, tak to pro mě není zajímavé.“

Patrik, Petra a Patricie mají na křesťanství spíše negativní názor. Patrik je negativně ovlivněn vztahem s věřící dívkou a domnívá se, že křesťané se nechovají příliš morálně a „schovávají“ se za svou víru. Petra má problém s aktuálním děním v Polsku (např. úplný zákaz potratů), ale nesoudí podle toho všechny křesťany a uznává, že má mezi nimi i přátele. Na toto téma (a možná i trochu mimo téma) se rozvášnila Patricie: *„Hele, o křesťanství si myslím, že to nebyl špatný nápad, ale celé se to překroutilo do blba jako, fakt. Protože dneska je naprosto jako i vědecky potvrzené, že prostě Darwinova teorie fakt prostě je chybná a že se fakt Darwin jako sekl. Jakože z opic prostě fakt nejsme a...ale bohužel prostě celkově mi přijde...celkový pohled na Boha a nějakou víru, tak lidi hodně překrucují, a právě přirovnávají ke křesťanství, a to mi přijde hodně jako špatně, protože já osobně jsem názoru, a tak to prostě mám, že věřím v Boha, ale jakoby ne v nějakého dědka na obláčku, nebo jak bych to řekla. Rozumíš mi jo. To, že prostě spousta lidí to takhle právě přirovnává a já jsem to měla, mně přijde, že osobně jsem to měla jako tenhle problém taky dřív, protože jsem to hodně takhle srovnávala a říkala jsem si: „Ty jo, Bůh, to je nějaký prostě blázen, to je „pánbičkář“, to je takový divný.“ Ale jako když jsem se jako postupem času, života, zkušenostmi, tak jsem si došla vlastně k tomu, že jo jako, vždyt ten Bůh tady fakt jako je, ale je to prostě energie a určitá prostě...určité něco, že jo. Nevím, přijde mi, že Bůh je prostě láska, Bůh prostě v každém z nás, Bůh je v každé prostě věcičce a v každé prostě buňce a v každém... ve všem prostě a rozhodně to není žádný prostě jako děda na obláčku a že právě že se to dost takhle jako pokroutilo, a to mě trochu mrzí, protože jako spousta lidí, si myslím, se tím nechává ovlivňovat a pak to prostě občas nemají jako lehké v tom životě, že prostě... No, takže tak.“*

6.3.17 Vyznáváš ty sám nějakou víru?/Posloucháš nějaký hudební styl?

Punkeři většinou žádnou víru, respektive náboženství nevyznávají. Pouze Patricie věří v nějakou boží existenci. Pavlína věří v reinkarnaci a Patrik na osud: *„No, to je zajímavá otázka. O náboženství si myslím, že je přežitek, že vzniklo, aby kontrolovalo lidi svého*

času, a kontroluje je dál. Některá náboženství ještě jako sklouzávají k fanatismu a jsou stále extrémnější a myslím si, že třeba všechny státy světa by měly být sekularizované, což znamená, že by měly mít oddělené náboženství a vládu. Takže nějaké právo šaria vůbec vymazat z povrchu, protože je to šílenost. Já sám víru vyznávám, ale žádnou konkrétní. Nemůžu říct, že jsem jako křesťan nebo katolík nebo sunnita muslim, ale všeobecně věřím v to, že existuje něco víc než jen samotný lidský život. Věřím třeba na osud, což jako není náboženství, ale víra je v něco věřit, takže ano, věřím.“

Křesťané se převážně shodli na tom, že žádný vyhraněný styl nemají. Klaudie ale hudbu téměř neposlouchá: *„Neposlouchám skoro nic, poslouchám podcasty a nějaké webináře výukové, takže tak.“*

6.3.18 Zajímáš se o světové dění, zajímá tě politika? Máš nějaké politické zaměření?

U této otázky nelze pozorovat žádné výrazné rozdíly mezi oběma skupinami. Všichni se snaží nebo snažili (Prokop: *„Hele já jsem se teď na to úplně vypnul. Dřív jsem se o to zajímal a teď jsem nějak přestal, protože mě to začalo srát, co se všechno děje. Tak mě to otravuje, o tom hledat informace, takže jsem se na to prostě vysral, takže teď ani moc ne.“*) více či méně vnímat okolní dění a politickou situaci. Jsou ale spíše pasivními příjemci a nijak aktivně se nezapojují, jako třeba Květa: *„Vnímám jako svoji povinnost se o ty věci zajímat a mám samozřejmě svoje volební preference a svoje politické názory, ale... Ale vlastně sama nejsem asi... nejsem politická aktivistka. Takže mě zajímá tak nějak všechno, všechny... různé oblasti, zájmy, ale asi v tom nejsem... asi v tom nejsem úplně vyloženě aktivistkou no.“*

6.3.19 Jaký máš vztah ke straight edge (odmítání jakýchkoliv drog a promiskuitního sexu, ortodoxní jedinci třeba i kávu a čaj), vegetariánství, veganství...? Máš nějaký životní styl?

Zde musím podotknout, že nikdo z křesťanských respondentů neznal pojem straight edge, zatímco punkeři hned věděli, o co se jedná. Ani jiné stravovací návyky jako vegetariánství a veganství jim osobně nejsou blízké, přesto některým tato myšlenka přijde dobrá (Květa zvažuje, že se touto cestou vydá) a ve svém okolí vegetariány nebo vegany mají. Pouze Kristián si zkusil v rámci půstu být čtyřicet dní vegetariánem a setkal se s problémem nárůstu váhy a nedostatku energie, proto v tom dále nepokračoval. Klaudii dováží do práce obědy z vegetariánské restaurace a také jí to nevyhovuje. Ostatní tento způsob stravování schvalují, pokud dotyčným vyhovuje, nepřejí si ale, aby ho někdo nutil jim

samotným. Karel: „[...] *A vegetariánství, veganství taky, když to lidem dělá radost, ať si to dělají. Vlastně přijde mi to hodně podobné jako s tou homosexualitou, jako když třeba jsi homosexuál nebo vegan vegetarián jako ať to dělají, ale takové to přehnané jako prosazování toho nebo jako ten exhibicionismus v tomhleto ohledu mi přijde... To je něco, co jako úplně nemusím, ale respektuju to. Vlastně i v rodině máme vegetariány, mezi svými kamarády mám vegetariány a dává to smysl prostě nějakým způsobem třeba omezit to maso nebo si jako ho vybírat, a když někdo ho nechce jíst vůbec, tak je to úplně v pohodě. A jako respektuju to, zároveň taky vařím vegetariánsky rád, takže tak. [...]*“

Patrik byl rok straight edge: „*No tak o straight edge jsem se snažil, vydrželo mi to rok. Pak jsem zjistil, že ten život je sice fajn, ale je takový hodně černobílý, že se nic neděje, nic zajímavého, žádný „highlight“ z toho roku jsem neměl, protože co si budeme povídat, když se někde dobře ožerete a vyvádíte něco s kamarády, tak se na to pak dobře vzpomíná, no. Když jsem byl straight edge a nepil, nekouřil, nebral drogy, tak jo, byl to hezký život, ono se vám srovná psychika, protože alkohol je depresant, že jo, takže z toho máte pak depky, ale bylo to takové, že žádný koncert nebyl „jó, to byla pecka“, prostě byl to koncert, jo. A pak jsem zjistil, že když se člověk, ne ožere jako hovado, ale když si dá tři piva, tak si víc jako, víc si to užije. [...]*“ Patricie experimentovala s různými typy stravování. Pět let byla vegetariánka, ale zkusila si i veganství a fruktariánství. Když otěhotněla, vrátila se k jedení masa, protože měla pocit, že to dítě potřebuje. Ostatní, kteří s ničím takovým osobní zkušenost nemají, zastávají podobné názory jako křesťané.

Většina respondentů se domnívá, že žádný vlastní životní styl nemají. Karel si myslí, že ho hodně ovlivňuje křesťanství a skauting a trochu tak jeho životní styl určují. Pro Klaudii je životním stylem to, že je pedagog, nicméně si není jistá, zda to lze považovat za životní styl, ani tím, jestli pedagoga vnímá stejně jako většina společnosti. Patrik se označil za sportovce. Pavlína označila svůj životní styl jako alkoholismus. Podobně to vidí i Prokop: „[...] *A životní styl – to těžko říct. Dostal jsem takový podle mě dar od Boha vykalit se úplně na každé párty, kde to jde, úplně do sračky čímkoliv. Takže to je takový můj životní styl, který se teď snažím omezovat.*“

6.3.20 Máš nějaké velké životní plány? Např. kariéra, cestování, rodina... Jak si svou budoucnost představuješ?

Kromě Klaudie a Květy se všichni křesťané shodli, že by chtěli založit rodinu a mít práci, ideálně takovou, díky které rodinu zajistí a zároveň na ni budou mít čas. Klaudie sní hlavně o kariéře (v jejím případě se dá hovořit i o posláním pedagožky) v zahraničí, které

jí ale hatí její přítel, jenž se odstěhovat nechce, takže momentálně neví, jak se rozhodnout. Květa svou budoucnost příliš neplánuje: „*Moc plány nemám. Spíš mám krátkodobé plány než dlouhodobé a nemám takhle nějaký zásadní životní cíl nebo sen, jak si představuju sebe za x let, takže nevím.*“

Punkeři svou budoucnost zas příliš neplánují (Pavčina: „*Vůbec ne, já nad budoucností nepřemýšlím a žiju asi tak, jak mě to zrovna ten den napadne. Nemám ambice, nemám cíle, takže ne.*“). Někteří mají pocit, že budoucnost ani naplánovat nejde nebo se jí zabývat příliš nechťejí, ale mají pocit, že musí (Prokop: „*[...] Hele ne, jako správný pankáč bych mohl říct: „No future!“.* Ale to už taky nefunguje, když potřebuješ sehnat peníze a pracovat. [...]“). Většinou se drží nějakých základních představ o rodině, domově a práci, někteří by také rádi cestovali.

Patrik: „*Tak životní plány mám, nebo takhle já spíš si hraju, nebo hraju... Jsem pankáč a mám rád originalitu a takové...aby člověk hlavně byl sám sebou, tak přesto na mě dolehlo takový...takový ten tlak mainstreamové společnosti, že dospělý člověk je úspěšný, když má rodinu, práci a bydlení. Takže práci mám, s tou jsem spokojený, myslím si, že mám mnohem lepší práci, než jakou mají jiní lidé, zejména teda co se týče pracovní doby, protože nechci celý svůj život strávit v práci, a to učitelství má docela dost volného času, takže se dá naplnit i trošku jinak ten život, což je fajn. Takže životní plány ohledně kariéry... jsem spokojený. Jak jsem řekl, možná postup na střední školu, kde by to bylo trošku víc v pohodě, ale že bych třeba chtěl dělat ředitele nebo zástupce ředitele, to úplně ne, protože vidím, kolik s tím mají práce. Já jsem docela člověk, kterého všechno stresuje a čím víc práce mám, tím méně jsem spokojený, viz moje předchozí práce. Já jsem teďka práci měnil a měnil jsem ji proto, že jsem byl příliš vytížený, že toho po mně chtěli moc. Ačkoliv mně za to dobře zaplatili, tak mi to za ty peníze nestálo. Takže kariéru, tu mám jako vymyšlenou, rád zůstanu u toho, co dělám celý život. Co se týče založení rodiny, nijak na to nespěchám, ale už se mi nechce moc hledat další partnerky, už jsem jich vystřídal hodně a zjistil, že každá je tak trochu kráva a že si člověk nevybere, že ideálního partnera prostě nepotká a že je to o tom být tolerantní a prostě si zvyknout na sebe. A teďka mám partnerku, taky má své mouchy, ale jinak je v pohodě. A je mladá, což je taky fajn. Mohl jsem skončit s třiatřicetiletou bábou, takže teďka mám o deset let mladší, tak to je lepší. Takže momentálně plánuju založit rodinu s ní, ale nejsme spolu ani rok, takže nevím... Ale momentálně jako takové to, ten pocit, že jsem toho v životě málo zažil a že musím vystřídat ještě hodně moc holek a mít hodně moc sexu, tak to už mě opustilo. A jsem jako, už to plánuju do budoucna celkem, o čemž vypovídá i naše společné bydlení*

a gauč, který se mi bude těžko stěhovat, až se budu stěhovat pryč, až mi dá kopačky. A cestování bych si rád ještě hodně užil, bohužel teď se moc cestovat nedá. Českou republiku a Evropu mám celkem procestovanou, ale chybí mi návštěvy trošku exotičtějších míst, takže rád bych se podíval do Asie i do Afriky a do Jižní Ameriky a do Severní Ameriky, protože nikde tam jsem nebyl. Ale nemyslím tím jako letovisko v Egyptě u moře Rudého a koupat se tam ve spláškách, ale fakt se jako někam podívat a něco zažít. Tady ale zas vyvstává problém peněz, které sice mám našetřené nějaké, ale v rámci těch životních plánů bych si chtěl pořídit vlastní bydlení a v současné době jsou byty i domy tak drahé, že na to s učitelským platem nemám, takže ať šetřím, jak šetřím, na vlastní bydlení nemám a nevím, co s tím mám dělat. To je to, co mě momentálně v mých životních plánech tíží nejvíc. Až seženu vlastní dům nebo byt, až si na něj našetřím, až vyhraju v té loterii, tak pak začnu přemýšlet nad tím cestováním. Jinak jsem spokojený hrozně v Českých Budějovicích a nikam se stěhovat neplánuju.“

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo lépe poznat českobudějovické subkultury mladých punkerů a křesťanů, zjistit, jak vypadají dosavadní životy jejich členů a jaké názory zastávají. Dalším cílem pak bylo na základě těchto poznatků zjistit, nakolik jsou si obě tyto skupiny podobné, nebo jestli se od sebe výrazně liší.

Rozhovory byly uskutečněny v průběhu května a června 2021 na rozličných místech (některé na půdě různých fakult Jihočeské univerzity, venku, ale také v autě a u respondenta doma) v závislosti na počasí a vládních opatřeních. Samotné rozhovory trvaly ve většině případů kolem čtvrt hodiny, nicméně velice záleželo na jednotlivých mluvčích, protože třeba nahrávka rozhovoru s Pavlínou měla necelých osm minut, ale Patrik hovořil více než čtyřicet minut. Při rozhovorech jsem nepozorovala žádné výrazné odlišnosti mezi povahami respondentů té či oné skupiny, tudíž nemohu nijak generalizovat, že by subkulturu/církev tvořily podobné typy lidí. Např. Prokop působil poměrně dost plaše a mluvil tiše, přestože z přepisu rozhovoru s ním to tak nepůsobí. Stejný dojem na mě dělala i Kristýna, u té je to ale poměrně zřejmé i z přepisu. Karel a Kristián naopak působili poměrně otevřeně, Klaudivie dokonce až silně extrovertně (také měla ze skupiny křesťanů suverénně nejdelší rozhovor). Pavlína byla asi nejvíce ovlivněna nahráváním, protože její odpovědi byly stručné a občas mluvila „jako kniha“ (použila naprosto spisovný jazyk a měla intonaci jako při přednesu). Mimo nahrávání ale působila velice společensky a byla i dost výřečná a spontánní. Jinak se chovali všichni vstřícně, byť někteří trochu zdrženlivěji.

Musím přiznat, že se mi lépe jednalo s punkery, jelikož jsem většinu znala alespoň od vidění a zhruba tušila, co od nich mohu čekat. U křesťanů jsem všechny kromě Květy viděla poprvé v životě, takže jsem se musela pokusit rychle odhadnout povahu respondenta, abych věděla, jakým stylem s ním jednat. První rozhovor jsem dělala s Kristýnou, která se při otázce ohledně sexuality na chvíli odmlčela a zvažovala, jak odpovědět. Také svou odpověď formulovala velice opatrně. U ostatních jsem se proto snažila o citlivější přístup, ale paradoxně s touto otázkou nikdo další problém neměl.

Z odpovědí na výzkumné otázky vyplývá, že mezi oběma skupinami respondentů žádné zásadní rozdíly nejsou. Jejich rodinná zázemí jsou podobná (pouze u jednoho punkera došlo k rozvodu rodičů), avšak ve dvou ze šesti křesťanských rodin se ujali nevlastního dítěte nebo dětí, což svědčí o jejich silnějším prosociálním citění. Křesťané také měli

většinou nábožensky založenou rodinu, tudíž byli kromě Kristýny vedeni k víře od dětství. K punku přivedli rodiče pouze Prokopa a Přemysla, a to stejně jen částečně.

Přestože úroveň vzdělanosti je u obou subkultur srovnatelná, křesťané dokázali mnohem lépe vysvětlit, co je ke studiu na konkrétních školách vedlo a také projevují větší zájem se dále dovzdělávat. I své budoucí plány mají lépe promyšlené. Přestože většina křesťanů zmínila jako svůj největší cíl založit rodinu, je pouze Karel zasnoubený a děti nikdo z nich nemá. Oproti tomu Patricie z punkové subkultury už je vdaná a má roční dceru, a to je ročník narození 1999, tudíž je jednou z nejmladších respondentů. Ostatní punkeři jsou na tom stejně jako křesťané, tedy bez závazků. Je však pravdou, že respondenti povětšinou patřili spíše mezi mladší ročníky. Trochu mě překvapilo, že touhu založit rodinu vyjadřovali více muži, a to v obou skupinách.

Všichni respondenti se projevují poměrně dost tolerantně vůči jedincům jiného vyznání či členům dalších subkultur. Respektují i odlišné stravovací návyky, přestože sami s nimi nemají velké zkušenosti, a homosexuální minoritu, u které ale mají někteří křesťanští respondenti problém s jejím uzavíráním sňatků v kostele a s označením „manželství“ namísto „registrované partnerství“. Toto jsou však věci, kterými se punkeři pravděpodobně nikdy nezabývali, protože na jejich přesvědčení nemají žádný vliv. Obě skupiny se také setkali s respektem ze strany většinové společnosti. Jinak se zdá, že jejich členství v subkultuře/církvi nemá žádný zásadní vliv na jejich životy, např. co se týče sexuálního života (pouze Kristýna není sexuálně aktivní) a konzumace alkoholu. V případě alkoholu stojí křesťanky proti všem ostatním, jelikož ho konzumují minimálně. Ostatní k němu mají spíše kladný, někteří možná až příliš kladný, postoj.

Ani co se týče oblečení, ve kterém na naši schůzku dorazili, jsem nepozorovala nějaké výrazné rozdíly. Třeba Květa s Patricií byly oblečené podobně, v šatech. Všichni ostatní zvolili spíše neutrální a tmavší barvy s větším důrazem na pohodlí než estetickou stránku (v době konání mnohých rozhovorů dost přšelo a bylo chladno, což samozřejmě mohlo mít podstatný vliv na volbu oblečení). Někteří punkeři měli tričko s potiskem kapely, ale to neznalému člověku nijak nenaznačí, že se jedná o punkera. Jediný Přemysl měl vyholené vlasy, avšak číro vyčesané neměl. Pavlíniny růžové vlasy také nemají žádnou vypovídací hodnotu ohledně punku.

Přestože byly cíle práce naplněny, je nutné brát tento výzkum s velkou rezervou, neboť byl proveden na velmi omezeném vzorku respondentů. Otázkou také je, do jaké míry odpovídali jednotliví respondenti pravdivě, a zda zmínili všechny relevantní infor-

mace, např. jedna respondentka z punkové subkultury se svěřila se svými sexuálními zkušenostmi s dívkou, když jsme šly po nahrávání posedět do hospody, avšak do záznamu nic takového nezminila, přestože otázka ohledně homosexuality padla. Květa, kterou znám již léta, zase řekla, že si dává spíše krátkodobé cíle a budoucnost zas tolik neplánuje. V minulosti se mi ale svěřila, že je velice rodinný typ a o vlastních dětech snila už na prahu puberty. Otázkou zůstává, zda se její názor (respektive postoj k budoucnosti) změnil, nebo měla jiné důvody toto do výzkumu neříct. Lze se proto domnívat, že i ostatní, zejména ti, kteří odpovídali velice stručně, mohli něco opomenout nebo záměrně zatajit. Můžeme se tedy jen domnívat, do jaké míry tato zjištění odpovídají realitě. Pro lepší představu ohledně fungování těchto subkultur by bylo třeba provést rozsáhlejší průzkum, který by se soustředil na mnohem více otázek a zkoumal větší množství respondentů.

Použitá literatura

- BALÍK, Jan a Jan ČAPEK. *Výzkum mezi mladými účastníky CSM Olomouc 2017*. Praha: Sekce pro mládež ČBK a AKSM, 2018. ISBN 978-80-906143-8-3.
- FORMÁNEK, Vítek a CSÖLLEOVÁ, Eva. *44 známek punku*. Praha: Petrklíč, 2018. ISBN 978-80-7229-641-5.
- HAMPLOVÁ, Dana a ŘEHÁKOVÁ, Blanka. *Česká religiozita na počátku 3. tisíciletí*. Výsledky Mezinárodního programu sociálního výzkumu ISSP 2008 – Náboženství. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2009
- HEBDIGE, Dick. *Subkultura a styl*. V Praze: Dauphin, 2012. ISBN 978-80-7272-197-9.
- CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.
- KAPLÁNEK, Michal, MUCHOVÁ Ludmila a KOČEROVÁ Martina. *Co je mládeži svaté: spiritualita studentů gymnázií – kvalitativní studie*. Praha: Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická Jabok, 2019. ISBN 978-80-904681-3-9.
- MULLIER, Charles. *Už jim nerozumíme: život a víra dospívajících*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-039-1.
- NEŠPOR, Zdeněk R. a LUŽNÝ, Dušan. *Sociologie náboženství*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-251-5.
- ORAVCOVÁ, Anna a KOLÁŘOVÁ, Marta, ed. *Revolta stylem: hudební subkultury mládeže v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-060-5.
- SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.
- URBAN, Lukáš. *Sociologie trochu jinak*. Praha: Grada, 2008. Sociologie. ISBN 978-80-247-2493-5.
- VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: Votobia, 2002. ISBN 80-7220-124-7.
- WIDL, Maria a KAPLÁNEK, Michal. *Jugend - Kirche - Atheismus: Brückenschläge zwischen Ostdeutschland und Tschechien : [Präsentation der Ergebnisse eines grenzüberschreitenden Forschungsseminars] = Mládež - církev - ateismus: Východní Německo a Česko - Mosty mezi lidmi - mosty mezi církvemi: [výsledky společného výzkumného semináře studentů]*. České Budějovice: Südböhmische Universität Budweis in Kooperation mit Universität Erfurt, 2006. ISBN 80-7040-904-5.

Internetové zdroje

Crowdfunding. *Punk Rock Holiday* [online]. 2021 [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <https://punkrockholiday.mojekarte.si/en/all.html>

Info o festivalu. *Pod Parou* [online]. [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <http://podparou.cz/pruvodce>

Info. *Velbloud music bar* [online]. [cit. 2021-6-2]. Dostupné z: <http://www.velbloud.info/kontakt/>.

Information. *Rebellion festivals* [online]. Rebellion Festivals, 2014 [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <http://www.rebellionfestivals.com/info>

Kalendář akcí. *MC Fabrika* [online]. 2021 [cit. 2021-6-2]. Dostupné z: <https://www.mcfabrika.cz/kalendar-akci/2021/6>.

ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA. Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu. *Lidé a společnost* [online]. Praha, 2014, 27. 2. 2014, 2014 [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/17022014.pdf/c533e33c-79c4-4a1b-8494-e45e41c5da18?version=1.0>

O festivalu. *Brněnečfest aneb punkovey klystýr* [online]. [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: http://www.brnenecfest.cz/o_festivalu/

O nás. *Evangelická církev v Českých Budějovicích* [online]. [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <http://ceske-budejovice.evangnet.cz/node/1>

O nás: Kdo jsme. *VKH České Budějovice* [online]. 2021 [cit. 2021-6-2]. Dostupné z: <http://vkhcb.cz/domains/vkhcb.cz/o-nas/kdo-jsme>.

O nás. *Sjezd mládeže 2021* [online]. [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <https://www.sjezd2021.cz/o-n%C3%A1s>

O nás. *Studentské středy* [online]. 2021 [cit. 2021-6-2]. Dostupné z: <http://studentske-stredy.cz/o-nas/>.

O škole: Duchovní život. *Biskupské gymnázium J. N. Neumanna* [online]. 2021 [cit. 2021-6-2]. Dostupné z: <http://www.bigy-cb.cz/bigy/o-skole/duchovni-zivot/>

PULKRÁBKOVÁ, Kateřina a Daniel CHYTIL. Počty každoročně pokřtěných se v ČR mění jen málo, tradiční křty dospělých o Velikonocích budou muset letos počkat. *Víra.cz* [online]. 2020, 8. 4. 2020 [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <https://www.cirkev.cz/cs/aktuality/200408pocty-kazdorocne-pokrtenych-se-v-cr-meni-jen-malo-tradici-krty-dospelych-o-velikonocich-budou-muset-letos-pockat>

SEKCE PRO MLÁDEŽ ČBK. Celostátní setkání mládeže se přesouvá na srpen 2022. *Víra.cz* [online]. 2020, 22. 10. 2020 [cit. 2021-6-28]. Dostupné z: <https://www.cirkev.cz/cs/aktuality/201022celostatni-setkani-mladeze-se-presouva-na-srpen-2022>

Světové dny mládeže. *Pastorační středisko, Biskupství českobudějovické* [online]. 2021 [cit. 2021-6-29]. Dostupné z: <https://prolidi.bcb.cz/cs/svetove-dny-mladeze-mladez>

Seznam příloh

- Příloha č. 1: Rozhovor s respondentem Patrikem
- Příloha č. 2: Rozhovor s respondentem Prokopem
- Příloha č. 3: Rozhovor s respondentem Přemyslem
- Příloha č. 4: Rozhovor s respondentkou Petrou
- Příloha č. 5: Rozhovor s respondentkou Pavlínou
- Příloha č. 6: Rozhovor s respondentkou Patricií
- Příloha č. 7: Rozhovor s respondentem Karlem
- Příloha č. 8: Rozhovor s respondentem Kristiánem
- Příloha č. 9: Rozhovor s respondentem Kamilem
- Příloha č. 10: Rozhovor s respondentkou Kristýnou
- Příloha č. 11: Rozhovor s respondentkou Klaudíí
- Příloha č. 12: Rozhovor s respondentkou Květou